БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 180 (7627)
3 АВГУСТ ПАЙШАНБА 1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги Стокгольм Мурожаатига имзо тўплаш, совет халқи куч ва қудратининг енгилмас эканлигига, бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун маҳкам бел боғлаганлигига ёрқин намойиш бўлди.

Ватанимиз қудратини тобора ошириш учун, мамлакатимиз халқларининг фаровон ҳаёт кечиришлари учун тинчлик байроғини янада баланд кўтарайлик!

Ғаллакорларимизнинг ватанпарварлик бурчи

Урушдан кейинги сталинча бешйиллик планда мамлакатимизда ғаллачиликни ривожлантириш жуда катта ўрин тутади. 1950 йил—халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантиришнинг буюк планини муваффақиятли туғаллайдиган йилдир. Ғалла — Ватанимизнинг куч, қудрати, мамлакатимизнинг экономикасини янада ошириш манбаи ҳисобланади. Совет Иттифоқининг асосий пахта кони бўлган Ўзбекистон ғаллачиликда ҳам муҳим ўрин тутади. Республикамиздаги ғаллакорлар йилдан-йилга ғалла ҳосилини ошириб, мамлакатга кўпроқ ғалла етказиб бериш, халқимизнинг фаровонлигини янада ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Шу кунларда ғаллакорларимизнинг қалби она-Ватанимизнинг иқтисодий қудратини янада мустаҳкамлаш, мамлакатимизга ҳаркачонгидан ҳам кўпроқ ғалла етказиб бериш ва халқимизнинг моддий ва маиший фаровонлигини тобора оширишдек олижаноб истак ва орзулар блан тўлиб тошгандир.

Мамлакатимиз халқлари Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Стокгольм Мурожаатига якдиллик блан қўл қўйиб, бутун дун'ёда барқарор тинчлик ўрнатиш, совет давлатимизнинг қудратини янада мустаҳкамлаш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва барча меҳнаткашлар тинчлик учун қўйган имзоларини амалий иш блан янада мустаҳкамлаш учун меҳнат унумини кўтариб, ишлабчиқариш планларини ошириб бажармоқдалар.

Шу кунларда пахтакорларимиз мамлакат олдидаги, улуғ Сталин олдидаги ўзларининг муқаддас бурчларини тўла адо этиш учун пахта далаларида ҳосилга ҳосил қўшиш мақсадида стахановча тинчлик вахтасида туриб ишламоқдалар. Ғаллакорларимиз етиштирган мўл ҳосилни қисқа муддатда йиғиштириб олиш, давлат олдидаги ғалла мажбуриятини муддатидан олдин бажариш учун ўрим-йиғим ва давлатга дон топшириш сур'атини тобора кучайтирмоқдалар.

Илғор районлар, колхоз ва совхозлар СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг «1950 йилда ҳосилни йиғиштириб олиш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш тўғрисида» деб чиқарган қарорини бажариш учун курашиб, ғалла ўрим-йиғими ва давлатга дон топширишни муваффақиятли олиб бормоқдалар. Термиз, Жарқўрғон, Китоб, Шаҳрисабз, Мироқи, Каганович, Хазорасп ва Киров районлари, шунингдек илғор совхозлар ва неча юзлаб колхозлар ғалла тайёрлаш планини муддатидан олдин бажардилар. Бу районлардаги колхозлар ва совхозлар Тинчлик фондига давлатга пландан ташқари ғалла топширмоқдалар.

Республикамизда ғаллакорларимизнинг ажойиб ватанпарварлик ҳаракати бошланди. Ғаллакорларимиз барқарор тинчлик ва мамлакатимиз қудратини ошириш учун қўйган имзоларини мустаҳкамлаш ва Ватан олдидаги ўз бурчларини шараф блан бажариш мақсадида тинчлик ғалла қизил карвонлари ташкил этмоқдалар. Тошкент областининг Паркент районидаги колхозлар 31 июль куни тайёрлаш пунктига ташкилий равишда бирнеча минг пуд ғалла келтирдилар. Самарқанд областидаги «Ғаллаорол» совхозининг коллективи тинчлик фондига пландан ташқари 5 минг центнердан кўпроқ ғалла топширди. Сурхондар'ё область Шўрчи районининг колхозлари 1 август куни қизил карвон блан тайёрлаш пунктига йиллик планининг 4 процентн миқдорида ғалла келтирдилар.

Ғалла ўрим-йиғими ва ғалла тайёрлашда олдин бораётган колхозлар ва районлар бу муваффақиятга колхозчилар ўртасида ғалланинг мамлакатимиз иқтисодий қудратини мустаҳкамлашда жуда катта аҳамиятга эга эканлигини пухта тушунтириш орқасида эришмоқдалар. Колхоз правлениелари ва партия ташкилотлари колхозчиларнинг ватанпарварлик ташаббусларини ташкилий ишларни яхши йўлга қўйиш блан мустаҳкамладилар. Ўрим-йиғимда иштирок қилаётган колхозчилар, комбайнчилар ўртасида сиёсий-оммавий ишларни яхши йўлга қўйдилар. Колхозлардаги мавжуд имкониятлардан тўла фойдаландилар, ўрим-йиғимда ишлаётган машина ва комбайнларнинг иш унумини ошириш учун ҳамма воситалардан фойдаландилар.

Маҳаллий партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш органларининг ҳозирги энг муҳим вазифаларидан бири — илғор ғаллакорларнинг тажрибасини кенг ёйишдан иборатдир. Республикамиздаги барча ғаллакорлар илғорлардан ибрат олишлари, ғалла тайёрлаш давлат планини қисқа муддатда бажариш учун мавжуд куч ва техника воситаларидан тўла фойдаланишлари лозим. Бунинг учун ғалла ўрим-йиғими ва ғалла янчишни пахта йиғим-терими бошлангунча тамомлаш ҳозирги куннинг асосий шиори бўлиши керак. Пахта йиғим-терими бошланишига эса жуда оз вақт қолди.

Республикамизда ғалла ўрим-йиғимининг бошланганига икки ойдан ортиқ вақт ўтганига қарамай ўрим-йиғим ва давлатга дон топшириш ниҳоятда суст бормоқда. 1 августда олинган ма'лумотларга қараганда республика колхозларида ҳали 40 процент ердаги ғалла ўриб олинмаган. Ғалла ўриш, янчиш ва давлатга топширишда асосий ғаллакор областьлардан ҳисобланган Самарқанд ва Тошкент областьлари айниқса орқада қолмоқдалар. Тошкент областида ғалланинг энди 44,8 проценти, Самарқанд областида 54,4 проценти ўриб олинган.

Ғалла ўрим-йиғими ва тайёрлашнинг бу қадар суст бораётганига асосий сабаб бу областьлардаги кўпчилик колхозларда ғалла ўриш ва янчишда моддий-техника воситаларидан, айниқса комбайнлардан ёмон фойдаланилаётганидир. Бунга Тошкент областининг Ховос ва Бўка районларини, Самарқанд областининг Жиззах, Метон, Қорадар'ё районларидаги аҳволни мисолга кўрсатиш кифоядир. Ховос районида 52 та комбайндан атиги 27 таси, 61 лобогрейкадан 16 таси ишлатилади. Колхозчилар ва комбайнчилар ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлашга э'тибор қилинмайди. Шунинг учун ҳам бу районда ғалланинг энди 30,4 проценти ўрилиб, давлатга йиллик планнинг фақат 7,8 проценти миқдорида ғалла топширилди. Охунбобоев номли, Каганович номли ва Юсупов номли колхозлар ҳалигача давлатга ғалла топширишга киришмаганлар. Район партия комитетининг секретари Муҳаммадқулов ва район ижроия комитетининг раиси Латипов ўртоқлар ғалла ўриш, давлатга топширишдаги бу қадар сусткашликка нима учундир тоқат қилиб келмоқдалар. Худди шунингдек Бўка районида ҳам ғалла ўрим-йиғими чидаб бўлмаслик даражада кечиктирилмоқда. Бўка районида ғалланинг энди 13 проценти ўрилган. Чунки райондаги 24 комбайндан 2 таси ишлатилади, 21 лобогрейканинг биттасидан ҳам фойдаланилмайди. Район партия комитетининг секретари Ҳоназаров, район ижроия комитетининг раиси Усмондиёров ўртоқлар ғалла ўриш, янчиш ва давлатга дон топширишни тезлатиш тадбирларини кўрмаётирлар.

Ғалла ўриш ва тайёрлашдаги бу қадар бепарволик ва ўзибўларчиликка хотима берилиши, ўриш, янчиш ва давлатга дон топшириш ишлари кучайтириб юборилиши лозим.

Ғаллакор область ва районлардаги партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш органлари ғалла ўрим-йиғими ва давлатга дон топшириш ишларини шундай уюштиришлари керакки, бунинг натижасида ҳарбир колхоз ва совхоз ғалла ўриш, янчиш ва давлатга дон топшириш юзасидан кундалик графикни ҳар куни бажариб борсин. Ҳарбир колхознинг давлатга кунига дон топшириб туришига эришмоқ зарур. Давлат ғалла мажбуриятини бажармай донни бошқа эҳтиёжларга сарфлаш, талон-торож қилишга мутлақо йўл қўйилмаслиги лозим.

Ғалла ўрим-йиғимини тезлаштиришда комбайнлар ҳал қилувчи роль ўйнайди. Ўрим-йиғимга ажратилган комбайнлардан тўла ва унумли фойдаланиш учун ҳамма чораларни кўриш керак. Комбайнларнинг арзимаган сабаблар блан тўхтаб туришига йўл қўйилмасин. Шунингдек МТС ва колхозлардаги от қўшиб ишлатиладиган барча ўрим-йиғим машиналаридан тўла ва унумли фойдаланиш зарур.

Ғаллани ўриш, янчиш ва давлатга топширишда нобудгарчиликка қарши кескин кураш олиб бориш энг муҳим вазифалардан биридир. Бунинг учун партия ташкилотлари комсомоллардан назорат постлари ташкил этишлари, тўкилган бошоқларни териб олишга ўқувчи пионерларни кенг равишда жалб қилишлари лозим.

Партия ва комсомол ташкилотлари ғаллакорлар ўртасида ўрим-йиғимни тезда тугаллаш ва давлатга дон топшириш мажбуриятини муддатидан олдин бажариш юзасидан тинчлик шарафига бошланган социалистик мусобақани янада кучайтиришга бошчилик қилиб, бу ҳаракатни барча ғаллакорларнинг оммавий ҳаракатларига айлантириш учун курашишлари керак. Колхоз ва совхозлардаги коммунист ва комсомоллар ва барча агитаторларнинг энг муҳим вазифаси ғаллакорларимизга давлатга дон топшириш планини тезда бажариш ҳарбир совет деҳқонининг тинчлик ишига, мамлакатимизнинг қудратини янада оширишга қўшадиган ватанпарварлик ҳиссаси эканлигини тушунтиришдан иборатдир.

Ғалла ўрим-йиғимини большевикча уюшқоқлик блан қисқа муддатда тугаллайлик. Давлатга ғалла топшириш мажбуриятини муддатидан олдин бажариш учун курашайлик!

Ватанимизга янада кўпроқ ғалла етказиб бериш блан тинчлик ишига муносиб ҳисса қўшамиз

☆ ☆

ТИНЧЛИК ҚИЗИЛ КАРВОНЛАРИ

САМАРҚАНД, («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Областьдаги ғаллакор колхозларнинг а'золари ва совхоз ишчилари тинчлик тарафдорлари Стокгольм Мурожаатига қўйган имзоларини амалий иш блан мустаҳкамлаш учун ғалла ўрим-йиғимини муваффақиятли ўтказиш, давлат ғалла мажбуриятини муддатидан олдин бажариш учун стахановча вахтада туриб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар. «Ғаллаорол» совхозининг стахановчи комбайнчиларидан Нуриллаев, Қодиров, Дегтярев ва бошқаларнинг унумли меҳнат қилишлари натижасида совхоз ғалла ўрим-йиғими ва давлатга дон топшириш планини муддатидан олдин бажарди. Совхоз тинчлик фондига пландан ташқари 5 минг центнердан кўпроқ ғалла топширди. Байроқлар блан безатилган «Бутун дун'ёда тинчлик учун курашамиз», «Фидокорона меҳнатимиз блан тинчликни мустаҳкамлаймиз», деган шиорлар ёзилган автомашиналар тайёрлаш пунктига бирнеча юз центнер ғалла етказиб бермоқда.

«Тоза уруғ» совхозининг ишчилари, тракторчилари, механиклари ўз ва'даларининг устидан чиқиб, ғалла ҳосилини белгиланган муддатда ўриб-йиғиб олдилар. Совхоз шу кунларда давлатга пландан ташқари ғалла топширишни давом эттирмоқда.

Областьнинг илғор ғаллакорлари Мурожаатга қўл қўйиш муносабати блан бўлиб ўтган митингларда ва йиғилишларда бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик учун курашга тайёр эканликларини билдираётирлар. Каттақўрғон районидаги Сталин номли уруғчилик хўжалигининг а'золари йиғилишида колхоз раиси ўртоқ Йўлдошев колхозчиларнинг фикрини ифодалаб бундай деди:

— Биз урушни истамаймиз. Шунинг учун ҳам инглиз-америка империалистларининг Қуриядаги агрессиясига қарши кураш олиб борамиз. Севикли Ватанимизнинг қудратини ошириш учун тинмай ишлаймиз.

Йиғилиш қатнашчилари бу сўзларни якдиллик блан ма'қулладилар. Колхоз а'золари ғалла ўрим-йиғимини муваффақиятли ўтказиш учун стахановча тинчлик вахтаси э'лон қилдилар. Колхозда ўрим-йиғим график асосида олиб борилмоқда. Колхоз давлатга 1.100 центнер уруғлик ғалла топширди. 1 август куни колхоз а'золари тинчлик қизил карвони ташкил қилиб, тайёрлаш пунктига 600 пуд ғалла келтирдилар. Каттақўрғон районидаги 17 колхоз давлатга ғалла топшириш мажбуриятини бажарди. Ленин номли, Сталин номли, Каганович номли ва бошқа колхозлар давлатга пландан ташқари ғалла топширмоқдалар.

Каганович номли колхозда тинчликка бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Бу йиғилишда колхозчилар давлатга пландан ташқари 100 центнер ғалла топширишга қарор қилдилар. Байроқлар блан безатилган қизил карвон тайёрлаш пунктига ғалла ортиб жўнади. Каттақўрғон районида ғалла ташишда 10 автомашина, 40 та от-арава ва бирнеча туя ва эшаклар ишламоқда.

Шу кунларда Ургут районининг колхозлари ғалла топширишда катта активлик кўрсатаётирлар. 31 июль куни райондаги тайёрлаш пунктига қизил карвонлар кўп ғалла топширди. Қоратепа қишлоқ советидаги колхозлардан тайёрлаш пунктига узлуксиз ғалла келтирилмоқда. Икки кун ичида бу қишлоқ советидаги колхозлар давлатга 445,5 центнер ғалла етказиб бердилар. Посёлка советидаги «Деҳқон» колхозидан 10 арава ва битта автомашинадан иборат қизил карвон блан 500 пуд ғалла келтирилди.

Гўс қишлоқ советидаги «Ўткир» колхозининг а'золари Мурожаатга қўл қўйиш блан ўз устларига олган мажбуриятни амалга ошириб, ғалла ўрим-йиғимини тез сур'ат блан олиб бормоқдалар. Колхоз ғалла ҳосилини ўриб-йиғиб бўлди. Қизил карвон блан давлатга 230 центнер ғалла топшириб, ўз мажбуриятини муддатидан олдин бажарди. Ҳозир пландан ташқари ғалла топшираётир. Тоғ орасидаги Мўминобод қишлоқ советидаги Сталин номли колхоздан қизил карвон блан 480 пуд, Қоратепа қишлоқ советидаги Калинин номли колхоздан 240 пуд ғалла келтирилди.

Булунғур районида давлат ғалла мажбуриятини биринчи бўлиб бажарган Карл Маркс номли колхоз қизил карвони «Ғалла қанча кўп бўлса тинчлик шунча мустаҳкам бўлади» деган шиор блан келди. Шу куни райондаги Ворошилов номли колхоз 60 центнер, Фрунзе номли колхоз 50 центнер, «Правда Востока» колхози 13 центнер ғалла келтирди.

Кетма-кет келаётган янгидан-янги қизил карвонлар тинчлик фондига кўп миқдорда ғалла топширмоқдалар. Областьнинг Ғаллаорол, Пастдарғом, Жомбой ва бошқа районларида ҳам тинчлик қизил карвонлари давлат омборларига кўплаб ғалла келтирмоқдалар.

Ғ. АШУРОВ.

Уруш оловини ёқувчиларга шафқат йўқ!

Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Мурожаати ва шу муносабат блан СССР Олий Совети Сессиясида қабул қилинган Баёнот ҳарбир совет кишисини мустаҳкам тинчлик учун, Ватанимиз қудратини тинмай ошириш учун курашга илҳомлантиради.

Миллион-миллион совет кишилари, шу жумладан совет зиёлилари ленинча-сталинча тинчлик сиёсатини чин қалбдан табриклаб ва қувватлаб, Стокгольм Мурожаатига ўз имзоларини қўйдилар. Урушга қарши тинчлик учун имзо қўйиш — бутун дун'ёдаги тараққийпарвар халқларнинг бахт-саодати учун, илғор илм-фаннинг янги тараққиёти учун, Ватанимиздаги миллион-миллион бахтиёр совет ёшларининг қувноқ ҳаёти учун овоз беришдир. Мактабимиз ўқитувчилари, шу қаторда мен ҳам худди шу тилак ва орзу блан Мурожаатга имзо қўйдик.

Халқимиз Стокгольм Мурожаатига имзо қўйиш блан бирга, Совет Иттифоқининг қудратини янада ошириш учун янги куч ва ғайрат блан меҳнат қилмоқда, уруш оловини ёқувчиларнинг қора ниятларига қарши стахановча вахтада туриб жавоб бермоқда. Биз совет ўқитувчиларининг ҳам мақсадимиз ёш авлодни Ватанга, Ленин-Сталин партиясига садоқатли ва коммунизм иши учун илғор курашчи қилиб тарбиялашдир. Биз, болаларга илғор совет фанини янада қунт блан ўргатиш учун янги ўқув йилига пухта тайёрланиб, ўқишни бошлаш учун шайланиб турипмиз.

Биз бахтиёр авлодни тарбияловчи совет ўқитувчиси бўлганимиз учун чексиз фахрланамиз. Биз тинчликнинг мустаҳкам қўрғони бўлган Совет Иттифоқи ҳукуматидан, большевиклар партияси ва тинчликнинг байроқдори жонажон улуғ Сталиндан чексиз миннатдормиз. Биз мустаҳкам тинчлик учун бутун кучимиз блан курашамиз.

Ш. ШОДИЕВ.

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 23-нчи мактабнинг ўқитувчиси.

Пландан ташқари ғалла топширмоқдалар

ШЎРЧИ, («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Сурхондар'ё область, Шўрчи районидаги ғалла тайёрлаш пунктларининг эшиклари бугун барвақт очилди. Саройлар эрталабданоқ юк ортилган автомашиналар, аравалар блан тўлиб кетди. Қоп-қанорлар устидаги қизил байроқлар ва тинчликка қарата ёзилган шиорлар ҳамманинг диққатини ўзига тортади.

Тайёрлаш пунктига ҳаммадан олдин «Правда» колхозининг 31 аравадан иборат ғалла қизил карвони кириб келди. Унинг кетидан «Коммунист», Куйбишев номли, Сталин номли ва бошқа колхозларнинг ғалла карвонлари қабул қилинди.

Шу куни кечгача тайёрлаш пунктига тинчлик шарафига ташкил этилган ғалла қизил карвонлари кетма-кет келиб турди. Райондаги кўпчилик колхозлар давлат мажбуриятига дон топширишга зўр уюшқоқлик блан қатнашдилар. Жиндибулоқ қишлоқ советидаги Сталин номли колхоз (раиси ўртоқ Ҳасанов) бир кунда қизил карвон блан 159 центнер дон топшириб, давлат ғалла мажбуриятини ва МТС натура ҳақи планини тўла бажарди. Шунингдек «Правда» колхози (раиси ўртоқ Бердиев) 1.600 пуд дон топшириб, йиллик давлат мажбуриятини 95 процентга етказди.

— Районимиз колхозлари, — деди меҳнаткашлар депутатлари Шўрчи район совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳалим Боқиев, — 1, 2, 3-нчи август кунлари тинчлик шарафига ғалла қизил карвонлари ташкил этишга қарор қилдилар. Бу ҳаракатнинг биринчи кунидаёқ давлатга бирнеча минг пуд, ёки йиллик планнинг 4 проценти миқдорида дон топширилди. Ўндан ортиқ колхозлар давлатга дон топшириш мажбуриятларини бажардилар. Биз 5 августгача район бўйича давлат ғалла тайёрлаш планини тўла бажариш учун курашаётирмиз.

Л. ЭРГАШЕВ.

Тинчлик учун фидокорона ишламоқдалар

«Узхудожпромсоюз»нинг Тошкентдаги «Шарқ гули» артелида ишлаётган 200 дан ортиқ хотин-қиз артельнинг ярим йиллик планини 23 майдаёқ бажариб, меҳнатда намуна кўрсатди. Стокгольм Мурожаатига имзо қўйган артельчилар меҳнат унумини янада кўтариб, йиллик планни ҳам муддатидан илгари ошириб бажариш учун курашмоқдалар.

— Ўтмишда хор-зор бўлган, жабр-зулмдан чиқмаган биз ўзбек хотин-қизлари, — дейди стахановчи ҳунарманд Ҳидоятхон Исломова, — фақат Сталин замонасида, совет ҳукумати ва большевиклар партиясининг ғамхўрлиги соясида чинакам озодликка чиқдик. Янги уруш оловини ёқувчилар яна бизни қулликка солишни истайдилар. Лекин бунга ҳечким йўл қўймайди. Биз озодлигимиз учун, саодатли ҳаётимиз учун янги куч ва ғайрат блан фидокорона ишлаймиз, Ватанимизнинг қудратини янада оширишга муносиб ҳисса қўшамиз.

Ўртоқ Исломованинг бу фикри артель коллективининг фикри эди. Ҳунармандлар худди шу фикр ва ирода блан Стокгольм Мурожаатига имзо қўйдилар ва ўз зиммаларига янги мажбурият олдилар. Бу мажбуриятда йиллик ишлабчиқариш планини 1 октябрьгача бажариш ва пландан ташқари 700 минг сўмлик маҳсулот ишлаш кўрсатилган.

Сўзи блан иши бир бўлган ҳунарманд хотин-қизлар олинган мажбуриятни шараф блан бажариш учун стахановча тинчлик вахтасида туриб ишламоқдалар ва меҳнат унумини тобора оширмоқдалар. Стахановчилардан Ҳидоят Исломова, Му'табар Тоҳирова, Муаззам Маҳкамова ва Муборак Юсупова ўртоқлар кунлик топшириқни икки ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Ж. МАҲМУДОВ.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕССИЯСИ ШАРАФИГА

Йиллик пландан ташқари бир миллион банка консерва

Қашқадар'ё область, Китоб районидаги консерва заводи (директори ўртоқ Метесов)нинг коллективи Ўзбекистон ССР Олий Совети Сессияси шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, янги мевадан мурабболар ва сабзавотлардан ҳархил а'ло сифатли консервалар пишириш ишини кучайтириб юборди.

Ўртоқ Смирнов бошлиқ бўлган мураббо цехида олмадан жем, олча ва ўрик мурабболари, компот, қиём, сабзавотдан консервалар ишлаб чиқарилмоқда. Шу цехда ишловчи мевани нав'ларга ажратувчи Ризаева, Кондратенко ва Шоаҳмедова ўртоқлар ойлик ва кунлик нормаларини 120—130 процентга етказиб бажармоқдалар. Мураббо пиширишда Ловретенко, Тузовская ўртоқлар кунлик нормани 120—125 процент, мураббони банкага жойловчи Эгнатьева ва Измайлова ўртоқлар 125—130 процент, консерва банкаларига қоғоз ёпиштирувчи Чаплигина ва Эшбобоев ўртоқлар 153—190 процент бажармоқдалар.

Завод коллективи йиллик планни Октябрь байрамининг 33 йиллиги кунигача бажариб, йил охиригача пландан ташқари бир миллион банка консерва ишлаб чиқариш учун курашмоқда.

Н. ПИРМУҲАММЕДОВ.

Уч пункт мусобақаси

Пойариқ районидаги учта пахта пункти Ўзбекистон ССР Олий Советининг Сессияси шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, бу йилги пахта ҳосилини қабул қилишга тайёрлик ишини бултургидан 1 ой аввал бошлади. Ҳозир ремонт ва янги қурилиш ишлари қизғин давом этмоқда.

Пунктнинг пахтадан бўшаган омбори ва 5 та бунтнинг тагидаги супаси ремонт қилинди. Катта тарози, 11 та катта ва кичик шоти, пахта жойлайдиган ва ёнғинга қарши асбоблар тузатилди. Шунингдек, пункт ишчиларининг ётоқхонаси, ошхона, қизил чойхона бинолари, бу йил ташкил этилажак қироатхона учун ажратилган бино ҳам ремонтдан чиқарилди. Пункт ма'мурияти янги ташкил этилган кутубхонани безаш ва жиҳозлаш учун зарур бўлган ҳамма нарсани тайёрлаб қўйди. Турли китоб ва брошюралар сотиб олинди, 15 хил газета ва журналларга ёзилинди. Бу йил пункт анча кенгайтирилади. Иккита янги омбор қурилади.

Ишчиларга маданий-маиший хизматни яхшилаш, оммавий-агитация ва мусобақа ишларини кучайтиришда пункт ма'муриятига бошланғич партия ташкилоти (секретари ўртоқ Ивлев) катта ёрдам бермоқда.

Шунингдек, Эшимоқсоқ ва Наримонов пахта пунктларида ҳам пахтадан бўшаган омборлар, бунтлар, асбоб-ускуналар пешма-пеш ремонт қилинмоқда.

Н. МАҚСУДОВ.

Бағдод пахта пунктларида

Фарғона область, Бағдод район пахта пунктларида 1950 йилги мўл ҳосилни қабул қилишга қизғин тайёрлик кўрилмоқда.

Ултарма пахта пунктининг майдони бу йил 3 гектарга кенгайтирилди. 5 та тарози, 4 та омбор ва 7 та пахта тахтлаш майдони ремонт қилинди, янгидан 3 та ҳовуз қазилди.

Район марказидаги Мақай пунктида арава ва автомашиналар тортиладиган 2 та тарози, 4 та майда тарози ремонт қилинди, 100 та бризент ҳозирлаб қўйилди. Пахта омборлари, бунт қилиш жойлари ва ёнғинга қарши кураш асбоблари тахтлаб қўйилди. Пункт ҳузуридаги қизил чойхона ремонтдан чиқарилди, янги китоб, газета, журналлар блан та'мин этилди.

Чигит пунктига ҳам бу йил 2 гектар ер қўшилиб, атрофларига пахса девор қилинди. Бу пунктда ҳар йили майда тарозилар ишлатилар эди. Ҳозир автомашиналарни тортадиган янги тарози қурилди.

М. ШАРИПОВ.

Илғор колхозлар давлатга кўплаб ғалла топширмоқдалар

Тошкент областининг ғаллакор колхозчилари юксак ватанпарварлик кўрсатиб, тинчлик қизил карвонлари уюштирмоқдалар.

Ўртачирчиқ районидаги «Москва», «Ленинобод» ва Ворошилов номли колхозларнинг а'золари тинчлик қизил карвонлари орқали давлатга пландан ташқари кўплаб ғалла топширмоқдалар. Биргина 31 июльда район колхозлари қизил карвон уюштириб, тайёрлов пунктларига 7 минг пудга яқин ғалла топширдилар.

Оҳангарон ва Пискент районларининг ғаллакорлари ҳам тинчлик қизил карвонларида 25 минг пуддан ортиқ буғдой топширдилар. Юқоричирчиқ ва Паркент районларининг ғаллакорлари ҳам ана шундай ажойиб ташаббус ва юксак ватанпарварлик кўрсатиб, давлат тайёрлов пунктларига ҳар куни кўп миқдорда ғалла топшираётирлар. (ЎзТАГ).

СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Тошмурод ҚЎЛДОШЕВ — Самарқанд область, Пастдарғом районидаги Димитров номли колхознинг звено бошлиғи.

Абдувоҳид АБДУҚОДИРОВ — Тошкент областидаги 2-нчи «Далварзин» совхозининг звено бошлиғи.

Комилжон МИРЗАРАҲИМОВ — Тошкент областидаги 2-нчи «Далварзин» совхозининг звено бошлиғи.

Мирзаёқуб МАМАТЗОКИРОВ — Тошкент областидаги 2-нчи «Далварзин» совхозининг звено бошлиғи.

Эргаш ХОЛМАТОВ — Самарқанд область, Нарпой районидаги Дзержинский номли колхознинг звено бошлиғи.

Ўртоқларга жавоб

Ўртоқ Санжеевга

Мухтарам ўртоқ Санжеев!

Сизнинг хатингизга жуда кечикиб жавоб қайтараяпман, чунки Марказий Комитет аппаратидагилар Сизнинг хатингизни менга кечагина топширдилар.

Сиз менинг диалектлар ҳақидаги масалада қандай позицияда эканлигимни шубҳасиз тўғри талқин қиласиз.

«Синфий» диалектлар, — уларни жаргонлар деб аташ тўғрироқ бўларди, — халқ оммасига эмас, балки тор юқори ижтимоий қатламга хизмат қилади. Бунинг устига, уларнинг ўз грамматик қурилиши ва асосий сўз фонди йўқ. Бинобарин улар мустақил тил даражасига асло кўтарилаолмайдилар.

Маҳаллий («территориал») диалектлар, аксинча, халқ оммасига хизмат қилади ва уларнинг ўз грамматик қурилиши ва асосий сўз фонди бор. Шунга биноан ба'зибир маҳаллий диалектлар миллатнинг таркиб топиш процессида миллий тилларга асос бўлиши ва ривожланиб мустақил миллий тил даражасигача кўтарилиши мумкин. Масалан, рус тилининг курск-орёл диалекти (курск-орёл «тили») шундай бўлган, бу диалект рус миллий тилига асос бўлган. Украин тилининг полтава-киев диалекти тўғрисида ҳам шу гапни айтиш керак, бу диалект украин миллий тилига асос бўлган. Бундай тилларнинг қолган диалектларига келганда шуни айтиш керакки, улар ўзларига хос мустақилликлардан маҳрум бўладилар, бу тилларга қўшилиб кетадилар ва шу тиллар ичида йўқ бўлиб кетадилар.

Бунинг аксича процесслар ҳам бўлади, бундай ҳолларда тараққиётнинг зарур иқтисодий шароити бўлмаганлиги сабабли ҳали миллат ҳолига кирмаган халқларнинг ягона тили шу халқнинг давлати емирилган тақдирда, ҳалокатга учрайди, ҳалокатга учраган бу ягона тилга аралашиб, ҳали шу тилга сингишиб кетмаган маҳаллий диалектлар эса яна янгидан тирилиб, айрим мустақил тилларнинг пайдо бўлишига асос бўлади. Масалан, ягона мўғул тили шундай процессни бошидан кечирган бўлса керак.

И. СТАЛИН.

1950 йил. 11 июль.

Д. Белкин ва С. Фурер ўртоқларга

Сизларнинг хатингизни олдим.

Сизларнинг хатонгиз шундан иборатки, сизлар икки хил нарсани бир-бирига аралаштириб юборгансизлар ва менинг ўртоқ Крашенинниковага берган жавобимда илгари сурилган масала бир ёқда қолиб, бошқа бир масала устида фикр юриттансизлар.

1. Мен ўша жавобимда Н. Я. Маррни танқид қилганман, Н. Я. Марр тил (товуш тили) ва тафаккур тўғрисида гапириб, тилни тафаккурдан ажратиб қўяди ва шундай қилиб, идеализм йўлига киради. Демак, менинг жавобимда гап сўзлаш қобилиятига эга бўлган нормал кишилар тўғрисида боради. Шу блан бирга мен, бундай кишиларда фикр тил материали базасидагина рўёбга чиқади, сўзлаш қобилиятига эга бўлган кишиларда тил материали блан боғланмаган яланғоч фикр йўқ деб айтганман.

Сизлар бу фикрни қабул қилиш ёки рад этиш ўрнига аномал, тилсиз кишиларни—соқов-гаранг, сўзлаш қобилиятига эга бўлмаган кишиларни ва албатта, фикрларини тил материали базасида рўёбга чиқараолмайдиган кишиларни кўрсатасиз. Кўриб турибсизки, бу тамомила бошқа бир темадир, мен бу тема устида тўхтаганим йўқ ва тўхташим ҳам мумкин эмас эди, чунки тилшунослик сўзлаш қобилиятига эга бўлмаган аномал, соқов-гаранг кишилар блан шуғулланмасдан, балки сўзлаш қобилиятига эга бўлган нормал кишилар блан шуғулланади.

Сизлар муҳокама қилинган темани бир ёқда қолдириб, муҳокама қилинмаган бошқа тема устида фикр юритгансизлар.

2. Ўртоқ Белкиннинг хатидан шу нарса кўриниб турибдики, у икки тилни — «сўз тили» (товуш тили) блан «имо-ишора тили» (Н. Я. Маррча «қўл» тили)ни бирхил қилиб қўяди. У имо-ишора тили блан сўз тили иккови бир, бир вақтлар кишилик жамиятининг сўз тили йўқ эди, ўша вақтда «қўл» тили кейинчалик пайдо бўлган сўз тилининг ўрнини босган эди, деб ўйласа керак.

Агар ўртоқ Белкин ҳақиқатан шундай деб ўйлайдиган бўлса, у жуда катта хато қилади. Товуш тили ёки сўз тили ҳамма вақт кишилик жамиятининг бирдан-бир тили, том ма'носи блан кишиларнинг ўзаро алоқа қилиш воситаси бўлиб хизмат қилаоладиган бирдан-бир тили эди. Тарих товуш тилига эга бўлмаган бирорта ҳам кишилик жамиятининг, ҳатто энг қолоқ кишилик жамиятининг ҳам бўлганини билмайди. Этнография товуш тилига эга бўлмаган бирорта ҳам қолоқ кичик халқнинг, масалан, ўтган асрдаги австриялилар ёки оловерлилар сингари ва ҳатто улдан ҳам ибтидоийроқ кичик халқнинг бўлганлигини билмайди. Товуш тили инсоният тарихида кишиларнинг ҳайвонот дун'ёсидан ажралиб чиқишига, жамият бўлиб бирлашишига, ўз тафаккурини такомиллаштиришига, ижтимоий ишлабчиқаришни ташкил қилишига, табиат кучлари блан муваффақиятли кураш олиб боришига ва шу тариқа ҳозирги замон тараққиёт даражасига етишига ёрдам берган кучлардан биридир.

Бу жиҳатдан имо-ишора тили деб аталган тилнинг, бу тил жуда камбағал ва чекланган тил бўлганлиги сабабли ҳам аҳамияти йўқ даражададир. Бу, аслини айтганда, тил эмас, ҳатто бирон даражада товуш тилининг ўрнини босаоладиган тил суррогати ҳам эмас, балки воситалари жуда ҳам чекланган ёрдамчи бир воситадир, киши ўз нутқидаги бирон моментни та'кидлаб кўрсатиш учун ба'зан шу воситалардан фойдаланади. Қадимги ёғоч омочни беш корпуслик плуги ва қаторлаб экадиган трактор сеялкаси бор ҳозирги замон ўрмаловчи тракторига тенглаштириш мумкин бўлмагани сингари, имо-ишора тилини ҳам товуш тилига тенглаштириш мумкин эмас.

3. Кўриниб турибдики, сизларни даставвал қизиқтирган нарса соқов-гаранглар экан, ундан кейин тилшунослик проблемалари экан. Сизларни бирқанча саволлар блан менга мурожаат қилишга мажбур этган нарса ҳам худди шу бўлса керак. Нима ҳам дер эдик, агар сизлар ўз сўзингизда қаттиқ турадиган бўлсангиз, мен сизларнинг илтимосингизни қондиришим мумкин. Демак, соқов-гаранглар масаласи қандай? Улар фикрлаш қобилиятига эгами, уларда ҳам фикр пайдо бўладими? Ҳа, улар фикрлаш қобилиятига эга, уларда фикр пайдо бўлади. Равшанки, соқов-гаранглар тилсиз бўлганликлари учун, уларнинг фикри тил материали базасида рўёбга чиқаолмайди. Бундан соқов-гарангларнинг фикри «табиат нормалари» (Н. Я. Маррнинг ибораси) блан боғланмаган яланғоч фикрлардир деган ма'но чиқадими? Йўқ, бундай ма'но чиқмайди. Соқов-гарангларнинг фикрлари уларнинг турмушда ташқи дун'ёдаги нарсалар тўғрисида кўриш, туйғу, татиш ва ҳидлаш сезгилари орқали пайдо бўлган образлар, идрок этишлар, тасаввурларида ҳамда бу образлар, идрок этиш, тасаввурлар блан ташқи дун'ё ўртасидаги ўзаро муносабатларда вужудга келади ва мавжуд бўлиши мумкин. Бу образлар, идрок этишлар ва тасаввурлар бўлмаса, фикр пуч бўлади, ҳарқандай мазмундан маҳрум бўлади, я'ни фикр мавжуд бўлмайди.

И. СТАЛИН.

1950 йил. 22 июль.

Ўртоқ А. Холоповга

Хатингизни олдим.

Ишим жуда кўп бўлганлигидан, бир оз кечикиб жавоб қайтараяпман.

Сизнинг хатингиз, гарчи очиқ айтмаган бўлсангизда, икки фаразга асосланиб ёзилган: бирор авторнинг асаридан цитата олганда, шу цитатани унда гап бораётган тарихий даврдан **ажратиб** олиш мумкин деган фаразга, ва иккинчидан, марксизмнинг тарихий тараққиёт даврларидан бирини ўрганиш натижасида ҳосил қилинган айрим хулоса ва формулалари тараққиётнинг ҳамма даврлари учун тўғри ва шунинг учун **ўзгармасдан** қолиши керак деган фаразга асосланган.

Шуни айтишим керакки, бу икки фараз ҳам тамомила хатодир.

Бирнеча мисол:

1. Ўтган асрнинг 40-нчи йилларида, ҳали монополистик капитализм бўлмаган бир вақтда, капитализм ҳали ўзи ишғол қилмаган янги территорияларга ёйилаборгиб, бирмунча равон тобора юқорилаб ривожланаётган бир пайтда, тараққиётнинг потекис бориши тўғрисидаги қонун эса ҳали тўла куч блан амал қилаолмай турган бир вақтда, — Маркс блан Энгельс социалистик революция айрим бир мамлакатда ғалаба қилиши мумкин эмас, ҳамма цивилизацияли мамлакатларда, ёки бундай мамлакатларнинг кўпчилигида умумий зарба берилиши натижасидагина ғалаба қилиши мумкин деган хулосага келган эдилар. Бу хулоса, кейинчалик ҳамма марксистлар учун раҳбарий қоида бўлиб қолган эди.

Лекин, XX аср бошида, айниқса биринчи жаҳон уруши даврида, монополистик капитализм даражасига етмаган капитализм монополистик капитализмга рўйи-рост айланганлиги ҳаммага равшан бўлиб қолгандан кейин, юқорилаб борувчи капитализм ўлиб борувчи капитализмга айлангандан кейин, уруш бутун жаҳон империализм фронтининг тузалмас заиф томонларини очиб ташлагандан кейин, тараққиётнинг потекис бориши тўғрисидаги қонун эса турли мамлакатларда пролетар революциясининг турли вақтда етилишини олдиндан белгилаб берганидан кейин, — Ленин, марксистик назарияга асосланиб туриб, янги тараққиёт шароитида айрим олинган бир мамлакатда социалистик революциянинг ғалаба қилиши жуда мумкин, ҳамма мамлакатларда ва цивилизацияли мамлакатларнинг кўпчилигида революциянинг бир текисда бўлмаслиги сабабли социалистик революциянинг бу мамлакатларда бир вақтда ғалаба қозониши мумкин эмас, Маркс блан Энгельснинг эски формуласи янги тарихий шароитга мувофиқ эмас деган хулосага келди.

Бу, социализмнинг ғалабаси тўғрисидаги масалада бир-биридан фарқ қиладиган икки хулоса эканлиги кўриниб турибди, булар бир-бирига зид эканлиги уёқда турсин, ҳатто бир-бирларини инкор қиладиган хулосалардир.

Масаланинг моҳиятига етмасдан, тарихий шароитдан ажратиб олиб, расмий суратда цитата келтирадиган аллақандай қироатхонлар ва талмудчилар, бу хулосалардан бирини, мутлақо нотўғри деб билиб, улоқтириб ташламоқ керак, бошқасини эса, мутлақо тўғри деб ҳисоблаб, ҳамма тараққиёт даврларига ёйса бўлади дейишлари мумкин. Лекин марксистлар қироатхонлар блан талмудчиларнинг хато қилаётганликларини билмасликлари мумкин эмас, бу иккала хулосанинг тўғри эканлигини, лекин улар ҳамма вақт учун ҳам тўғри хулосалар бўлмай, балки ҳар қайсисининг ўз замонаси учун тўғри эканлигини билмасликлари мумкин эмас: Маркс блан Энгельснинг хулосаси—монополистик капитализм даражасига етмаган капитализм даври учун, Ленин хулосаси эса, монополистик капитализм даври учун тўғри эканлигини билмасликлари мумкин эмас.

2. Энгельс ўзининг «Анти-Дюринг» деган асарида социалистик революция ғалаба қилгандан кейин давлат ўлиши лозим деган эди. Шунга асосан, бизнинг мамлакатимизда социалистик революция ғалаба қилганидан кейин бизнинг партиямиздаги қироатхонлар ва талмудчилар, партия давлатимизнинг тезлик блан ўлиб кетиши учун, давлат органларининг тарқатиб юборилиши учун, доимий армиядан воз кечиш учун чоралар кўрсин, деб талаб қилабошладилар.

Бироқ, совет марксистлари, ҳозирги вақтдаги жаҳондаги вазиятни ўрганиш асосида, капиталистик қуршов мавжуд бўлган бир пайтда, социалистик революция фақат биргина мамлакатда ғалаба қозониб, қолган ҳамма мамлакатларда эса капитализм ҳукм суриб турган бир вақтда революция ғалаба қозонган мамлакат, агар бу мамлакат капиталистик қуршов томонидан тор-мор қилинмайин дейдиган бўлса, ўз давлатини, давлат органларини, разведка органларини, армиясини заифлаштирмасдан, балки уларни ҳартарафлама кучайтириши лозим, деган хулосага келдилар. Рус марксистлари, Энгельснинг формуласи ҳамма мамлакатларда ёки мамлакатларнинг кўпчилигида социализмнинг ғалаба қилишини кўзда тутади, бу формула социализм айрим бир мамлакатда ғалаба қилиб, бошқа ҳамма мамлакатларда капитализм ҳукмрон бўлиб турган бир холатга тўғри келмайди, деган хулоса чиқардилар.

Равшанки, бунда биз социалистик давлатнинг тақдири масаласида бир-бирини рад қиладиган турли-турли икки формулани кўриб турибмиз.

Қироатхонлар ва талмудчилар, бу ҳол масалани жуда чатақлаштириб юборади, бир формулани мутлақо хато деб билиб, улоқтириб ташлаш, бошқа бир формулани эса мутлақо тўғри деб ҳисоблаб социалистик давлат тараққиётининг ҳамма даврларига татбиқ қилиш керак дейишлари мумкин. Лекин марксистлар қироатхонлар блан талмудчиларнинг хато қилаётганликларини билмасликлари мумкин эмас, чунки бу иккала формула тўғри формуладир, лекин улар ҳамма вақт учун ҳам тўғри формула бўлмасдан, балки ҳарбири ўз замони учун тўғри формулалардир: совет марксистларининг формуласи бир мамлакатда ёки бирнеча мамлакатда социализмнинг ғалаба қозониши даври учун, Энгельс формуласи эса — айрим мамлакатларда социализмнинг бирин-кетин ғалаба қилиб бориши мамлакатларнинг кўпчилигида социализмнинг ғалаба қилишига олиб борадиган ва шундай қилиб, Энгельс формуласини татбиқ қилишга зарур шароитлар вужудга келадиган давр учун тўғридир.

Бундай мисоллардан анча келтириш мумкин эди.

Сталиннинг турли асарларидан олинган ва ўртоқ Холопов ўз хатида келтирган тил масаласидаги турли-турли икки формула тўғрисида ҳам шуни айтмоқ керак.

Ўртоқ Холопов Сталиннинг «Тилшунослиқдаги марксизм ҳақида» деган асаридан далил келтиради, унда, чунончи икки тилнинг чатишуви натижасида одатда тиллардан бири ғолиб келади, иккинчиси эса йўқ бўлиб кетади, демак чатишув натижасида қандайдир янги, учинчи тил ҳосил бўлмасдан, тиллардан бири сақланиб қолади, деб хулоса чиқарилган. Сўнгра у, Сталиннинг ВКП(б) XVI с'ездида қилган докладидан олинган бошқа бир хулосани далил келтиради, унда бутун дун'ё миқёсида социализм ғалаба қилган даврда, социализм мустаҳкамланиб, турмушга сингиб кетганда, миллий тиллар муқаррар равишда умумий бир тил бўлиб қўшилиб кетишлари керак, бу тил, албатта, великорус тили ҳам, немис тили ҳам бўлмасдан, қандайдир янги бир тил бўлади дейилган. Ўртоқ Холопов бу икки формулани бир-бири блан таққослаб ва улар бир-бирига тўғри келмаслиги уёқда турсин, ҳатто бир-бирини рад қилишини кўриб, ҳайратда қолади. «Сизнинг мақолангиздан, — деб ёзади у ўз хатида, — тилларнинг чатишувидан **ҳечқачон** қандайдир янги бир тил пайдо бўлиши мумкин эмас деб тушундим, бу мақолагача эса мен, сизнинг ВКП(б) XVI с'ездидаги докладингизга мувофиқ, **коммунизм** вақтида тиллар умумий бир тил бўлиб қўшилиб кетадилар, деб қаттиқ ишониб юрган эдим».

Афтидан, ўртоқ Холопов, бу икки формула ўртасида зиддият бор деб билиб ва бу зиддият тугатилган бўлса керак деб қаттиқ ишониб, бу формулаларнинг бирини нотўғри деб билиб ундан қутилиш керак ва ҳамма замон ва мамлакатлар учун тўғри деб иккинчи формулага қаттиқ ёпишиб олиш керак деб ҳисоблайди, лекин қайси формулага қаттиқ ёпишиб олиш кераклигини билмайди. Қандайдир бир нажотсиз аҳвол юзага келади. Ўртоқ Холопов иккала формула ҳам тўғри бўлиши мумкинлигининг, ҳарбири ўз замонаси учун тўғри бўлиши мумкинлигининг фаҳмига етмайди ҳам.

Масаланинг моҳиятига етмасдан, цитатада қайси тарихий шароит устида гап бораётганидан қат'ий назар расмий равишда цитата келтирадиган ва муқаррар суратда шундай нажотсиз аҳволга тушиб қоладиган қироатхонларнинг ва талмудчиларнинг ҳоли ҳамма вақт шундай бўлади.

Ҳолбуки, агар масаланинг моҳиятига диққат блан қаралса, нажотсиз аҳволга тушиб қолиш учун ҳеч қандай асос йўқ. Гап шундаки, Сталиннинг «Тилшунослиқдаги марксизм ҳақида» деган брошюраси ва партиянинг XVI с'ездида Сталиннинг қилган доклади бир-биридан тамомила фарқ қиладиган икки даврни назарда тутади, шунинг учун формулалар ҳам турличадир.

Сталиннинг брошюрасида, тилларнинг чатишувига оид қисмидаги формула **социализмнинг бутун дун'ё миқ'ёсида ғалаба қилишидан олдинги** даврни, я'ни эксплоататор синфлар бутун дун'ёда ҳукмрон куч бўлган, миллий ва мустамлака зулми мавжуд бўлган, айрим-айрим давлат бўлиб яшашлик миллий доирада чекланиб қолишни ва миллатларнинг ўзаро ишончсизлигини кучайтирган, миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ҳали мавжуд бўлмаган, тилларнинг чатишуви тиллардан бирининг ҳукмронлиги учун кураш тариқасида бораётган, миллатлар ва тилларнинг тинч ва ҳамжиҳат бўлиб ҳамкорлик қилиши учун ҳали шароит мавжуд бўлмаган, тилларнинг ҳамкорлик қилиши ва бир-бирини бойитиши масаласи эмас, балки бир хил тилларнинг ассимиляция қилиниши ва бошқа тилларнинг ғалаба қозониши кун тартибида турган даврни кўзда тутади. Равшанки, бундай шароитда фақат енгган ва енгилган тилларгина бўлиши мумкин. Сталиннинг формуласида, чунончи икки тилнинг чатишуви натижасида янги тил ҳосил бўлмасдан, тилларнинг бири ғалаба қилиб, бошқа бир тил енгилади дейилганида худди мана шундай шароит кўзда тутилган.

Сталиннинг XVI партия с'ездида қилган докладидан олинган, ва тилларнинг бир умумий тил бўлиб қўшилиб кетишига тааллуқли бўлган бошқа бир формуласига келсак, бунда бошқа бир давр, **социализмнинг бутун дунё миқ'ёсида ғалаба қилганидан кейинги** давр, я'ни жаҳон империализми йўқ бўлган, эксплоататор синфлар ағдариб ташланган, миллий ва мустамлака зулми тугатилган, миллий доирада чекланиб қолиш ва миллатларнинг бир-бирига ишончсизлиги ўрнини миллатларнинг бир-бирига ишониши ва бир-бири блан яқинлашуви эгаллаган, миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги амалга оширилган, тилларни йўқотиш ва ассимиляция қилиш сиёсати тугатилган, миллатларнинг ҳамкорлик қилиши йўлга қўйилган, миллий тиллар эса ҳамкорлик йўли блан эркин суратда бир-бирларини бойитиш имкониятига эга бўлган даврни кўзда тутади. Равшанки, бундай шароитда ба'зи тилларнинг тугатилиши ва мағлуб бўлиши ҳамда бошқа тилларнинг ғолиб келиши тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Бунда бири енгилиб, бошқаси курашдан ғолиб бўлиб чиқадиган икки тил бўлмасдан, балки юзлаб миллий тиллар бўлади, булардан миллатларнинг узоқ вақт иқтисодий-сиёсий ва маданий ҳамкорлиги натижасида дастлаб энг бойиган ягона зонал тиллар ажралиб чиқади, сўнгра эса зонал тиллар бир умумий халқаро тил бўлиб бирлашадилар, бу халқаро умумий бир тил, албатта, немис тили ҳам бўлмайди, рус тили ҳам бўлмайди, инглиз тили ҳам бўлмайди, балки миллий ва зонал тилларнинг энг яхши элементларини ўзига сингдириб олган янги бир тил бўлади.

Демак, бир-биридан фарқли бўлган икки формула жамият тараққиётининг икки хил даврига мувофиқ келади, ва бу формулалар шу икки хил даврга мувофиқ келганлиги учун ҳам, уларнинг ҳар иккаласи тўғри формулалардир, — ҳар қайсиси ўз даври учун тўғридир.

Капитализм ҳукмронлиги даври социализм ҳукмронлиги даврига зид эмас деб, социализм блан капитализм бир-бирини инкор қилмайди деб да'во қилиш қандай беҳуда бир нарса бўлса, бу формулалар бир-бирига зид келмайди, улар бир-бирини инкор қилмайди деб да'во қилиш ҳам шундай беҳуда бир гапдир.

Қироатхонлар ва талмудчилар марксизмни, марксизмнинг айрим хулоса ва формулаларини, жамиятнинг тараққий этиш шароити ўзгаришига қарамасдан, «ҳечқачон» ўзгармайдиган догматлар йиғиндиси деб қарайдилар. Улар, агар биз шу хулоса ва формулаларни ёдлаб олиб, тўғри келганича, пала-партиш цитата қилиб келтира берсак, шу блан биз ҳарқандай масалаларни ҳал қилаоламиз деб ўйлайдилар, бунда улар ёд қилиб олинган хулоса ва формулалар ҳамма замон ва ҳамма мамлакатлар учун, ҳаётда бўладиган ҳамма ҳодисалар учун тўғри келаберади деб ўйлайдилар. Лекин марксизмнинг ҳарфига ёпишиб олиб, унинг моҳиятига етмайдиган, марксизм хулосалари ва формулаларининг текстини ёдлаб олиб, уларнинг мазмунини тушунмайдиган кишиларгина шундай ўйлашлари мумкин.

Марксизм табиат ва жамият тараққиёти қонунлари тўғрисидаги фандир, эзилган ва эксплуатация қилинучи омманинг революцияси тўғрисидаги фандир, ҳамма мамлакатларда социализмнинг ғалаба қилиши тўғрисидаги фандир, коммунистик жамият қуриш тўғрисидаги фандир. Марксизм фан бўлганлиги учун бир жойда тўхтаб тураолмайди,—тобора ривожланиб, такомиллашиб боради. Марксизм ўз тараққиётида янги-янги тажрибалар, янги-янги билимлар блан доимо бойиб боради,—демак, унинг айрим формулалари ва хулосалари замон ўтиши блан ўзгариб туради, янги тарихий вазифаларга мувофиқ келадиган янги формула ва хулосалар блан алмаштириб турилади. Марксизм ҳамма давр ва замонларга албатта мувофиқ келадиган ўзгармас хулоса ва формулаларни тан олмайди. Марксизм ҳарқандай догматизмнинг душманидир.

И. СТАЛИН.

1950 йил. 28 июль.

(«Большевик» журнали, № 14, 1950 йил).

Мирзачўлдаги қишлоқ хўжалик механизаторлари мактаби колхоз ГЭСлари ва машина-трактор станциялари учун мутахассислар тайёрламоқда. **Суратда:** ўқитувчи ўртоқ **П. В. Куварденков** (ўртада) ўқувчилардан **Мирза Ҳакимов, Ирек Ўрмонов, Мирзаакбар Маҳмудов, Владимир Вайцеховский** ва **Юрий Носов** ўртоқларга виключательнинг тузилиши ҳақида сўзлаб бермоқда.
Б. Мазур фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ ОЛДИДАН

Самарқанддаги олий ўқув юртларига студентлар қабул қилиш муваффақиятли бораётир

Яна 27 кундан кейин республикамизнинг барча олий ўқув юртларида янги ўқув йили бошланади.

Самарқанддаги олий ўқув юртларида янгидан студентлар қабул қилиш ишлари муваффақиятли бораётир. Республикамизнинг турли областьларидаги ва Совет Иттифоқининг бошқа қардош республикаларидаги жуда кўп ёшлардан Самарқанддаги олий ўқув юртлари ма'мурияти номига қабул қилишни сўраб ёзилган аризалар тушмоқда.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат университетида (ректори ўртоқ М. Мўминов) 1950/51 ўқув йилига студентлар қабул қилиш пухта тайёргарлик блан бошланди. Ўрта мактабни тамомлаган йигит ва қизлардан мингдан ортиқ ариза тушди. Айни вақтда 550 ўқувчининг ҳужжати расмийлаштирилиб, уларга имтиҳон варақалари берилди. Университетга қабул қилишни сўраб ариза берган 401 йигит ва қиз республикамизнинг турли областьларидан келган маҳаллий ёшлардир. Булардан 22 киши ўрта мактабни олтин ва кумуш медальлар блан тамомлаганликлари учун, университетда имтиҳонсиз қабул қилиндилар. Пахтакор районидан келган Нурия Отабоева, Термиз шаҳридан келган Тешабой Сайдалиев, Қарши шаҳридан келган Ҳад'я Азизова каби ўнлаб ёшлар имтиҳонларга яхши тайёрланмоқдалар. Ўқитувчилардан тарих фанлари кандидати Эгамбердиев, доцент Жалилов ва бошқа ўртоқлар ўқувчиларга яхши консультациялар бермоқдалар.

М. Горький номли Бирлашган педагогика ва ўқитувчилар институти (директори ўртоқ Н. Абдуллаев) ўрта ва еттийиллик мактаблар учун йилдан-йилга кўплаб ўқитувчилар тайёрлаб чиқармоқда. Институт ма'мурияти бу йил янги ўқувчилар қабул қилишга пухта тайёргарлик кўрди. Ётоқхоналар сифатли ремонтдан чиқарилди, намунали ошхона ташкил этилди.

Институтга 625 та ўқувчидан қабул қилишни сўраб ариза тушди. Шунингдек, кечки педагогика институтига ҳам ариза берган 102 ўқувчи имтиҳонга киритилди. Сиртдан ўқиш учун ариза берган 300 ўқувчидан 238 киши имтиҳон варақалари олди.

В. В. Куйбишев номидаги Қишлоқ хўжалик институтига (директори ўртоқ Ж. Саидов) Қорақалпоғистон АССРдан, Хоразм, Фарғона, Наманган, Андижон, Тошкент областьларидан ҳамда Ўрта Осиёдаги бошқа республикалардан жуда кўп аризалар келди. Қабул комиссияси ҳозиргача 325 ўқувчини имтиҳонга киритди. Булардан 15 ўқувчи қишлоқ хўжалик техникумини битирган ёшлардир. Институтнинг зоотехника ва ветеринария, далачилик, узумчилик, мевасабзавотчилик ва каноп-кендирчилик факультетларига бу йил бирнеча юз ўқувчи кириб ўқийди.

И. П. Павлов номидаги Медицина институти (директори ўртоқ Р. Абдуллаев) малакали врачлар тайёрлаб чиқаришда йилдан-йилга катта муваффақиятларга эришмоқда. Бу йил институтни муваффақиятли тамомлаган 274 студент республикамизнинг турли районларига ишга юборилди.

340 йигит ва қиз қабул қилишни сўраб институт қабул комиссиясига ариза берди. 264 ўқувчининг ҳужжати расмийлаштирилиб, уларга имтиҳон варақалари топширилди. Имтиҳонга киритилган ёшлар орасида жуда кўп қизлар бор. Зомин районидан келган Адолатой Албекова, Каттақўрғон шаҳридан келган Баҳри Аминова шулар жумласидандир.

Шунингдек, Ушинский номидаги область хотин-қизлар педагогика билим юртига ҳам (директори ўртоқ Ғиёсова) қабул муваффақиятли ўтмоқда. Қабул қилишни сўраб ариза берганлар 350 га етади.

Тожик ўқитувчилар институтига (директори ўртоқ М. Бобохўжаев) 150 та ариза тушди. Тоғли бадахшон автоном областидан 25 ўқувчи қабул қилишни сўраб ариза берди. Уларнинг ҳаммаси имтиҳонларга киритилди.

Юқоридаги фактлар Самарқанд шаҳридаги олий ўқув юртларига янгидан студентлар қабул қилиш ишлари яхши уюштирилганлигини кўрсатади. Имтиҳонларни муваффақиятли ўтказиб олиш — область партия ва совет ташкилотлари, олий ўқув юртлари раҳбарларининг энг муҳим вазифасидир.

Г. ЛАТИПОВА.
М. РИХСИЕВ.

Яккабоғ районида янги ўқув йилига тайёргарлик ишлари ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган

Қашқадар'ё областининг Яккабоғ районида мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш қониқарсиз бораётир. Буни шу фактлар кўрсатадики, 1 августга қадар янги ўқув йилига тўла тайёрланиши керак бўлган 46 мактабдан энди 8 мактаб биноси ремонт қилинган. Сандал қишлоқ советидаги кўпчилик мактабларда деразаларнинг ойналари қўйилмаган, биноларнинг усти шувоқ қилинмаган, парта, доскалар бўялмасдан ётади. Аммо шу қишлоқ советидаги Охунбобоев номли еттийиллик мактабда ремонт ишлари тўла тугалланмагани ҳолда, район халқ маориф бўлимининг мудири ўртоқ Турдиев бошлиқ комиссия «ремонт тамомланди», деб акт тузган.

Район марказидаги Куйбишев номли ўрта мактабнинг директори ўртоқ Муродов: «ремонт ишларининг 60 проценти тамом бўлди» деб ма'лумот берган, ваҳоланки, текширишда бу мактабда ремонт ишларининг 30 проценти ҳам бажарилмаганлиги аниқланди. Шунингдек, Сандал қишлоқ советидаги «Ленин учқуни», Куйбишев номли, Молотов номли колхозлар қошидаги мактаб биноларининг ремонт ишлари ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган.

Район халқ маориф бўлимининг мудири ўртоқ Турдиев: «Бу йил ремонт ишларимиз анча яхши» деган бепарволик кайфиятига берилиб, мактаблар ремонти устидан оператив раҳбарлик қилмаётир. Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш, айниқса ремонт ишлари барбод берилаётир. Мактаблар ремонти юзасидан шу вақтгача аниқ план тузилмаган. Мактаб аш'ёлари — парта, доска, стол, стул ва кўргазмали ўқув қуролларини ремонт қилишга ва тайёрлаш ишига районда ҳали киришилгани йўқ. Шунинг учун ҳам район мактабларида 360 парта, 31 доска ва бошқа жиҳозлар капитал ремонт қилинган эмас.

Районда ўқитувчиларнинг уйлари ва интернат биноларини ремонт қилиш жуда ёмон аҳволда. Ўқитувчиларнинг 154 уйидан ярми ҳам шу вақтгача ремонт қилинмаган.

Район мактабларида қиш учун ёқилғи тайёрлаш ниҳоят даражада суст бораётир. План бўйича 1250 кубометр ёқилғи тайёрлаш керак бўлгани ҳолда, энди 420 кубометр ўтин тайёрланган.

Район ижроия комитетининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида район мактабларида янги ўқув йилига тайёрликнинг бориши қониқарсиз эканлиги қайд қилинган эди. Лекин бу ҳақда қарор қабул қилингандан кейин ҳам, бирор жиддий ўзгариш бўлмади.

Хўш, ўқув ёшидаги болаларни ҳисобга олиш ва ўқитувчи кадрлар тайёрлаш қандай аҳволда? Шуни айтиш керакки, бу иш район маориф бўлимининг инспекторлари Тен ва Муродова ўртоқларга топшириб қўйилган. Аммо улар ҳам бу муҳим ишлар блан мутлақо қониқарсиз шуғулланмоқдалар. Бунинг натижасида ўқув ёшидаги болалар тўла ҳисобга олинмай қолган. Тен ва Муродова ўртоқлар ҳатто янги ўқув йилида ишлаши лозим бўлган ўқитувчилар ва очилиши керак бўлган қўшимча синфлар сонини ҳам билмайдилар.

Район халқ маориф бўлимининг мудири ўртоқ Турдиев «ишдан бўшайман» деган кайфият блан, ҳамма ишни Тен ва Муродова ўртоқларга топшириб қўйиб, ўз вазифасига ўтакетган мас'улиятсизлик блан қарамоқда. Шундай қилиб, мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашдек муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган иш район халқ маорифи ходимлари ўртасида сансоларликка тушиб қолган.

Янги ўқув йилининг бошланишигача кўп вақт қолмади. Ҳозирги ғанимат кунлардан фойдаланиб, мактабларни янги ўқув йилига пухта тайёрлаш Яккабоғ район партия, совет ва халқ маорифи органларининг энг муҳим вазифасидир.

Ҳ. КАРИМОВ.

Босилмаган хабарлар изидан

Редакциямизга келган бир хабарда Фарғона область, Каганович район, Сочтепа қишлоқ советидаги Крупская номли колхознинг раиси Исломқул Турдиев раҳбарлик ишларида қўпол хатоларга йўл қўйиб келаётганлиги ва унинг мас'улиятсизлиги орқасида колхозда дала ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, бундан ташқари, колхоз фермасининг мудири Тўхтабой Умурзоқов колхоз чорва молларига мас'улиятсизлик блан қараб келаётгани натижасида кўп моллар қаровсизликдан нобуд бўлаётганлиги кўрсатилган эди.

Фарғона область ижроия комитети бу хабар юзасидан текшириш ўтказилиб, унда кўрсатилган фактлар тўғри топилганлигини редакциямизга хабар қилди.

Крупская номли колхоз а'золарининг умумий мажлисида бу хабар муҳокама қилиниб, колхоз раиси Исломқул Турдиев ва колхоз фермасининг мудири Тўхтабой Умурзоқовлар ўз вазифаларидан бўшатилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг Мактубига жавобан ғўза парваришини янада кучайтирайлик!

ҒЎЗАНИ ШУ КУНЛАРДА ҚАНДАЙ ПАРВАРИШ ҚИЛИШ КЕРАК

Ҳозирги вақтда ғўза ҳамма ерда гуллаш—ҳосил тўплаш даврига кирди. Бу даврда ғўзанинг ҳосил шохлари яхши ўсган бўлади. Ҳосил мевалари ва кўсак тугиш кучаяди. Ғўза яхши ривожланиб, бўз тупроқ ерларда 180—200 сантиметргача илдиз отади, илдизлар ён томонларга 60 сантиметр ва ундан ҳам кўпроқ ёйилади.

Шу сабабли бу даврда ғўзанинг сув ва озиқ моддаларига талаби жуда ўсади. СоюзНИХИнинг кўп йиллик тажрибалари асосида аниқланишича, гуллаш ва ҳосил тўплаш даврида ернинг буғланиши ва ғўзаларнинг озиқланиши учун бутун ўсиш давридаги сувнинг 60—65 проценти, я'ни гуллашгача бўлганига қараганда 2,5—3 марта кўп сарфланади. Агар бутун ўсиш даврида исте'мол қилинган азот ва фосфорни 100 процент деб ҳисобласак, ғўза азотнинг 92 процентини, фосфорнинг 93 процентини гуллашдан етилишгача исте'мол қилади.

Шу ма'лумотлардан кўринишича, **гуллаш—ҳосил тўплаш даври, ғўза ҳаётида ва мўл ҳосил етиштиришда энг мас'улиятли, энг муҳим даврдир.**

Гуллаш—ҳосил тўплаш даврида ғўзанинг табиий талабини билганда, агротехника тадбирларини амалга ошириш йўли блан унинг ўсиши учун зарур шароитни яратиб бериш, шу блан бирга унинг ҳосил шохлари яхши ривожланишини та'минлаш мумкин ва лозимдир.

Лекин жиддий хатолардан бири шуки, айни июль ойининг охири ва август ойининг биринчи ярмида ғўза парваришини анча кучайтириш ўрнига кўп колхоз ва совхозлар ғўза парваришини йўл қўйиб бўлмаслик даражада сусайтириб юборадилар, ба'зилари эса бутунлай тўхтатиб қўядилар. Ғўзани суғориш ўз вақтида ўтказилмайди, ғўзалар ё чанқатилади ёки захлатиб юборилади. Шу блан ғўзаларнинг озиқланиш тартиби бузилади. Бундай шароитда ғўза шона ва туганакларини кўп сақлаб қололмайди, улар кўплаб тўкилабошлайди. Ана шунинг орқасида республикамиз ҳар йили пахта ҳосилининг талай миқдорини қўлдан бой бериб келди.

Илғор пахтакорлар бу даврда ғўзани яхши парвариш қилиш ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини тушунадилар, қолган 20—25 кун ҳосилнинг тақдирини ҳал қилишини биладилар. Шу сабабли улар ҳар кунни ғанимат билиб, ғўзаларни ўз вақтида сифатли парвариш қилиш йўли блан, мўл ҳосил тўплашни та'минлайдилар.

20 августгача бўлган айни шу даврда ғўзаларни намунали парвариш қилиш йўли блан яхши ғўзаларни а'ло, ўсишдан қолаётганларини яхши даражага етказиш, аксинча, агротехниканинг бузилишига салгина бўлса ҳам йўл қўйилганда, ғўза парваришини бўшаштириб юборилганда, ҳосилни нобуд қилиш мумкин. Дарҳақиқат, ғўза ўсишдан қолган далаларда ҳам ҳар туп ғўзада ҳозир 15 та шона ва гул бор. Агар бу участкаларни парвариш қилишга дарҳол киришиб, 20—25 кун ичида уларни ўз вақтида сифатли ишлаш ва суғориш йўли блан ғўзаларнинг озиқланиши учун яхши шароит яратиб берилса, ҳар туп ғўзада камида 10 та кўсакни сақлаб қолиш мумкин. Бу эса мазкур далалардан планда белгиланганига қараганда кўп ҳосил олиш учун бемалол кифоядир.

☆

Ма'лумки, ғўза озиқ моддаларини ва сувни ўз илдизлари орқали ердан олади. Бу майда илдизлар жуда нозик бўлиб, ердаги намлик ва юмшоқликнинг салгина ўзгаришини ҳам дарҳол сезадилар. Бу майда илдизлар ернинг 7 дан 40 сантиметргача бўлган чуқурликдаги қатламида жуда кўп бўлади. Ерда, айниқса ҳайдов қатламида илдиз системаси нақадар қувватли ва яхши ўсган бўлса, ўсимлик ана шу илдизлар орқали зарур бўлган сувни ва озиқ моддаларини шунчалик яхши олиб туради, ғўза шунчалик яхши ўсади.

Ана шу айтилганлардан, ерда зарур шароит бўлмаса, пахта ҳосилига нақадар катта зиён етказилишини тушуниб олиш қийин эмас.

Ғўза парваришини сусайтириб қўйган ва чопиқни жуда кечикиб, юза ўтказаётган колхозларнинг пахта далаларини текшириб кўрганда, ер жуда ўтириб қолганлигини, илдизларнинг яйраб ўсиши учун шароит йўқлигини дарҳол пайқаб олиш мумкин. Бундай ерларда ғўза яхши ўсмайди, натижада гул ва кўсаклар тўкилади.

Юқори ҳосил олиш учун шунга эришмоқ керакки, **қолган вақт ичида тупроқ ҳамма вақт чуқур юмшоқ, етарли нам ҳолида тутилсин ва ёввойи ўтлардан тоза турсин.** Бунга қандай қилиб эришмоқ керак? Бунга ғўза қатор ораларини ишлашни ва суғоришни ўз вақтида сифатли ўтказиш йўли блан эришиш мумкин.

Ерни яхши юмшатиш агротехника жиҳатидан жуда муҳимдир. Культивацияни ер етилиши блан ўз вақтида ўтказган вақтдагина тупроқ донадор қилиб, яхши юмшатилади. Суғоришдан кейин кечикиб ишланганда кесак кўчади, бу эса ернинг ҳайдов қатламининг тез қуриб қолишига олиб келади. Шу сабабли ғўзалар яхши озиқланолмайди.

Ғўза парвариши вақтида ғўза илдизларининг шикастланишига йўл қўймаслик блан бирга, чуқур қилиб ишлаш, ғўза илдизларига ҳаво яхши кириб туришини та'минлаш керак.

Илмий-текшириш муассасаларининг ва пахтачилик илғорларининг бой тажрибаси шуни кўрсатадики, **қатор ўрталари чуқур ва четлари бирмунча юзароқ ишланганда яхши натижаларга эришилади.**

Шунинг учун культиваторнинг ўртадаги иш органларини 18—20 сантиметр ва ёндаги иш органларини 8—10 сантиметр ўрнатиб культивация қилиш керак. Ҳозирги вақтда қатор ўрталаридаги, шунингдек қатор четларидаги тупроқни юмшатиш учун наральниклар ишлатиш яхшидир. Агар тупроқ оғир, ўтирган бўлса, қатор ўртасини яхши юмшатиш учун 150 миллиметр узунликда ғоз панжаси, икки томонига эса наральниклар ўрнатиш зарур.

Қатор ўртасини чуқур юмшатиш — чуқур эгат олиш учун катта аҳамиятга эга. Қатор ўртасини чуқур юмшатмай туриб, эгатни чуқур олиш ва суғоришни сифатли ўтказиш мумкин эмас. **Шунинг учун қатор ўрталарини 18—20 сантиметр чуқурликда юмшатиш агротехниканинг мажбурий қоидаси бўлмоғи керак.**

Ана шундай культивация қилингандан кейин тупроқнинг эгат ўртасига тушиб қолмаслиги ва юмшоқ тупроқни ғўза бағрига қўмлаш учун **шу кунларда эгат олишни албатта ҳамма окучникларга қўшимча қанотлар қўйиб ўтказиш лозим.**

Бундай чуқур эгатлар бўйлаб най ва чим қўйиб жилдиратиб суғорилса, қатордаги бутун тупроқ пастдан намланади, тупроқ юмшоқ ҳолда қолади, сув, озиқ моддалари ва ҳаво блан доим етарли, равишда та'минланиб туради. Бундай шароитда ғўзаларнинг қалин, майда илдизлари бутун қаторни қамраб олади, шу блан ғўзанинг узлуксиз, яхши озиқланиши та'минланади.

Ғўзалар ўсиб, чатишиб қолган далаларда сўнгги культивацияни эгат олиш блан айни бир вақтда, сўнгги суғоришни эса ана шу эгатлар бўйлаб ўтказиш керак.

Культивация, эгат олиш ва суғориш шундай уюштирилиб, далалар ёввойи ўтлардан тозаланса, қўл меҳнати анча камаяди, шу блан колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнати енгиллашади.

Ёввойи ўтларни, айниқса ғумай, печак, ажриқ ва бошқа шу каби кўпйиллик бегона ўтларни суғоришдан кейин қўл блан юлиб ташлашга катта э'тибор бериш керак.

Кўпйиллик ёввойи ўтлар уруғдан ва илдиздан униб чиқади. Ғўза парвариши вақтида бу ўтлар йўқолмайди ва дарҳол қайтадан ўсади. Агар суғоришдан кейин тупроқ юмшоқ ва нам бўлган вақтда бутун илдизлари блан суғуриб олинса, бегона ўтлар шу ердан яна ўсиб чиқмайди. Юлинган бегона ўтлар дарҳол даладан четга чиқариб ташланиши керак.

Шу кунларда ғўзани суғоришга айниқса жиддий э'тибор бериш керак «Ўсимлик — дейди академик В. Р. Вильямс,—бутун ривожланиш даврида сув блан узлуксиз та'минланиб туришни талаб қилади. Сув — тупроқнинг унумдорлик моддасидир, сув ўзининг аҳамияти жиҳатидан озиқ моддалари блан тенг ҳисобланади».

Ҳозирги вақтда ғўзанинг чанқатилиши, ўсишдан қолдирилиши, баргларнинг кулранг тус олиши, кун иссиқ вақтларда барг учларининг сўлишига, ғўза тупининг учида гуллар пайдо бўлишига сра йўл қўйиб бўлмайди. Ҳосил тўплаш даврида сувнинг озгина ҳам етишмаслиги, 2—3 кун бўлса ҳам кечикиб суғорилиши биринчи ва ўрта шохлардаги шона ва туганакларнинг кўплаб тўкилишига олиб келади, ҳосилни анча камайтиради.

Шу кунларда ғўзаларни ортиқча суғориб, захлатиб қўйиш ҳам хавфлидир. Кўпгина колхоз ва совхозлар август ойида ғўзаларнинг талабини э'тиборга олмай ва кейин яхши парвариш қилмай, ҳа деб қайта-қайта суғорабередилар.

Бундай ортиқча кўп суғориш ўсиш шохларининг жуда авж олиб кетишига ва ҳосил шохларининг заифланишига олиб келади. Серсув шароитда ўсган ғўза нормал ҳосил тўплай олмайди, тугилган меваларнинг асосий қисми озиқ моддалари етишмаганлигидан тўкилиб кетади. Сақланиб қолган бирмунча кўсаклар ҳам жуда кеч етилади. Натижада, бундай ерларда кам ҳосил олинади.

Шунинг учун суғоришни ҳарбир айрим участкада ғўзаларнинг ҳақиқий талабига қараб ўтказиш, чанқатиб ва захлатиб қўймаслик шу кунларда юқори ҳосил учун курашда колхоз ва совхозларнинг асосий вазифасидир.

Суғоришни кеча-кундуз давом эттириш лозим. Ҳарбир ерда суғориш мумкин қадар кечқурун, салқин тушган вақтда бошланиши керак.

Бухоро, Самарқанд, Хоразм областьлари ва Қорақалпоғистон АССРнинг кўп колхозларида ғўзани юза олинган эгатлар бўйлаб суғориш, бостириб суғориш ва сўнгра далаларни парвариш қилмай қолдириш ҳоллари ҳосил учун айниқса хавфлидир.

Бундай участкаларда ғўза қандай ўсади? Бостириб суғорганда сув тупроқдаги бутун ҳавони қисиб чиқаради. Ҳаво кислороди бўлмаганда ҳамма фойдали (аэроб) бактериялар ўлиб қолади. Ҳолбуки бу бактериялар тупроқдаги органик моддаларни ўсимликлар учун зарур тайёр минерал моддаларга айлантирадилар. Бу бактериялар ўрнига кислородсиз яшовчи анаэроб бактериялар пайдо бўлади. Бу бактериялар эса ўсимликлар учун тайёр озиқ моддаларини ҳазм қилиб бўлмайдиган моддаларга айлантирадилар. Шундай қилиб, сув кўп, лекин озиқ моддалари кам бўлади, ўсимликлар озиқсиз қолади.

Иккинчи томондан, бостириб суғорганда ернинг устки қатлами тез буғланади. Қисқа вақт ичида тупроқ ҳамма намни йўқотиб қўяди. Ерда сув ўрнини ҳаво олади, демак, анаэроб бактериялар ўлади, ҳаво кислороди кириб турган вақтда яшовчи аэроб бактериялар пайдо бўлади ва жуда кўпаяди. Улар тупроқнинг органик моддаларини минерал моддаларга айлантирадилар. Шундай қилиб, озиқ моддалари кўпу, сув бўлмайди ёки кам бўлади. Яна, бундай суғорганда тупроқ тез зичланади, катта ёриқлар пайдо бўлади, бу ёриқлар намнинг тез қочишига сабаб бўлади. Ер ёрилган вақтда ғўза илдизлари узилади, ерда нам етарли бўлмаганда, майда илдизларнинг кўп қисми нобуд бўлади.

Бундай усулда суғорганда ғўза деярлик ҳамма вақт ё озиққа ёки сувга муҳтож бўлади, организмнинг физиологик фаолияти доим бузилиб туради. Бундай далаларда ғўза ҳамиша яхши ҳосил тўплай олмайди ва ҳосил мевалари кўплаб тўкилади.

Шунинг учун ғўзаларни бостириб суғорганда пахтадан мўл ҳосил олишни умид қилиб бўлмайди.

Сув нормасини ва суғориш муддатини тўғри белгилаш катта аҳамиятга эга. Сув нормаси тупроқнинг хусусиятига, ғўзаларнинг талабига ва ёшига қараб белгиланиши лозим.

Илмий муассасаларнинг кўпйиллик тажрибаси шуни кўрсатадики, кучли, сизот сувлар чуқур бўлган бўз тупроқ ерларда гуллаш—ҳосил тўплаш даврида сув нормаси 900—1.000 кубометр, ўтлоқ ва ўтлоқ-ботқоқ ерларда гектарига 700—800 кубометр чамасида белгиланади.

Сув нормасини гектарига 1.000 кубометрдан ортиқ кўпайтириш ва узоқ (2—3 кеча-кундуз ва ундан ҳам кўпроқ) суғориш тупроқдаги ҳамма ҳавони қисиб чиқаради, микробиология жараёнларининг нормал боришини анча бузади, юқорида айтилган анаэроб жараёнини келтириб чиқаради. Кўп норма блан узоқ суғорганда ғўзанинг заифланиши ва барглари сарғайиб қолиши айни шундан келади.

Иккинчи томондан, сув нормаси кам (гектарига 500—600 кубометр) бўлганда, ҳамма илдиз қатламини (50—70 сантиметргача) текис намлаб бўлмайди, нам тез қочади. Натижада, ғўзалар доим сув танқислигини сезиб келади.

Гуллаш—ҳосил тўплаш даврида суғориш тупроқнинг хусусиятига қараб 1—1,5 кеча-кундуздан ошиқ давом этмаслиги керак.

Етилиш даврида ғўзанинг ўсиши, ривожланиши ва пояланиши анча тўхталади. Шу блан бирга, ҳаво ҳарорати пасаяди, демак сувнинг буғланиши камаяди. Шу сабабли етилиш бошланиши блан (тахминан 15 августдан) суғориш нормасини аста-секин камайтира бориб, гектарига 600—700 кубометргача қолдириш ва икки суғориш орасидаги даврни узайтириш лозим.

Ҳосил тўплаш вақтидагидек, етилиш даврида ҳам, ғўзаларни захлатиб қўйиш мутлақо ярамайди. Ортиқча кўп суғориш кўсакларнинг етилишини чўзиб юборади. Бу ерда шуни эслатиб ўтиш кераки, кўсакларнинг етилишида икки жараённи фарқ қилабилиш керак. Биринчиси — чигит ва толанинг етилиши бўлиб, нуқул физиологик жараёндир, иккинчиси—кўсакларнинг очилиши бўлиб, нуқул физик жараёндир. Ҳарорат нақадар юқори бўлиб, ҳавонинг нами нақадар кам бўлса, кўсакларнинг қуриши ва очилиши шунчалик тез боради. Ҳавонинг нами нақадар кўп бўлса (бу захлатиб суғориш натижасида юз беради), ҳатто ўз вақтида етилган кўсаклар ҳам 40 кун ва ундан ҳам кўп вақт очилмайди.

Сентябрь ойининг бошларида цианамид кальций блан ғўза баргларини тўкиш кўсакларнинг очилишини тезлатади. СоюзНИХИнинг тажрибаси ғўза баргларини ўз вақтида тўкканда, совуқ тушгунча териб олинадиган пахта 25—30 процентгача кўпайганлигини кўрсатади.

☆

Шу кунларда ғўзаларни табақалаштириб парвариш қилиш айниқса муҳимдир. Кўп ерларнинг сатҳи текис бўлмаганлиги ма'лум. Бундай участкаларда суғоргандан кейин тупроқ айни бир вақтда қуримайди. Бутун участканинг етилишини кутиб турганда, ба'зи жойларда тупроқ жуда қуриб қолади, бу эса шона ва туганакларнинг тўкилишига сабаб бўлади. Шунинг учун сатҳи текис бўлмаган участкаларда ҳамма ерни ялпи культивация қилишгача, етилган жойларни танлаб олиб, тупроқни юмшатиш керак. Ғўза қатор ораларини бу хилда ишлаш ҳосилни анча оширади. Масалан, «Ўзбекистон ССР бешйиллиги» совхозида ялпи культивациягача етилган айрим ерларни алоҳида юмшатиш ҳосилни 3 центнергача оширди.

Агар айни бир участкада ба'зи жойлардаги ғўзалар эртароқ сув ичишни талаб қилса, бундай ҳолларда суғоришни алоҳида-алоҳида ўтказиш усулини кенг қўлланиш, бу жойларга сувни айрим эгатлар бўйлаб келтириш лозим. Илғор пахтакорлар ана шундай қилмоқдалар.

Айрим колхоз ва совхозларда суғоргандан кейин ўз вақтида ишланмаган, қотиб қолган ёки сифатли ишланмаган далалар бор. Бундай далаларда ғўза яхши ҳосил тўплай оладими? Йўқ. Гарчи ғўзалар четдан қараганда яхши ўсаётгандай бўлиб кўринса ҳам, яхши ҳосил тўплай олмайди. Ҳайдов қатлами озиқ моддаларига энг бой ҳисобланади. Ғўза сувни ҳайдов қатламлари тагидан олади. Суғоргандан кейин ишланмаган ва қотиб қолган ёки яхши ишланмасдан, кесак кўчган участкаларда ҳайдов қатламида нам етарли бўлмайди, майда илдизларнинг талай қисми нобуд бўлади, бундай ерларда ғўзалар яхши озиқланаолмайди.

Бундай ерларда суғориш пайти келишини кутиб турмасдан, хатони дарров тузатиб, ғўзаларнинг яхши озиқланиши ва ҳосил тўплаши учун қулай шароит яратиб бериш керак.

Бинобарин, бундай участкаларни, тупроқ хусусиятини ва ғўзаларнинг аҳволини назарга олиб, гектарига 450—600 кубометр ҳисобидан суғориб, ерни намлаш ва ер етилиши блан дарҳол чуқур культивация қилиш, чуқур чопиш ва тупроқни донадор қилиш лозим.

Ғўза жуда ғовлаб кетган ва кам ҳосил тўплаган далалар ҳам бор. Бундай ерларда ғўзаларнинг ҳосил тўплашини кучайтириш учун нима қилиш керак? Даставвал, камроқ, тортиб суғориш, ғўза учларини ва ўсиш шохлари учларини дарҳол чеканка қилиш, суғорган вақтда эгатга сувни одатдагига қараганда кўпроқ бериш керак. Лекин сув эгатларни ювиб кетмаслиги шарт. Бундай участка учун гектарига 600—700 кубометр сув кифоядир. Суғоргандан кейин ер етилиши блан сифатли қилиб ишлаш зарур. Агар ғўза қатор ораларини ҳатто тўсиқ ўрнатилган трактор ҳам юролмайдиган даражада чатишиб қолса, қисқа дастали кетман блан ерни чопиш керак. Бу, ғўза илдизларига ва пастки шохлардаги кўсакларга шамол кириб туриши учун зарур. Акс ҳолда, мевалар кўплаб тўкилиши, катта кўсаклар эса моғоллаши ва чириши мумкин.

☆

Колхоз ва совхозлар агробиология фани муваффақиятларидан ва илғорлар тажрибасидан кенг фойдаланиб, август ойида ғўзаларни намунали парвариш қилиб, пахта ҳосили юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни бажарадиган даражада мўл ҳосил етиштиражакларига шубҳа йўқ.

М. МУҲАММАДЖОНОВ.
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

Юқоричирчиқ районидаги Сталин номли колхознинг Раҳмон Элбоев бошлиқ бригадасидаги комсомол-ёшлар звеноси далаларида мўл ҳосил етишди. **Суратда:** звено а'золари **Зулфия Турсунматова ва Буойша Байталиева** ўртоқлар ғўзаларни чеканка қилмоқдалар.

Г. Перменев фотоси.

Мактубга амалий иш блан жавоб бермоқдалар

НАМАНГАН. («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг барча пахтакорларга қарата ёзган Мактуби Наманган район колхозчиларини ғўза парваришини янада кучайтиришга руҳлантирди.

Куйбишев қишлоқ советидаги «Сталинград» колхозининг а'золари биркунлик ишни яхши бажарганларидан кейин, ўртоқ Қобилов бошлиқ илғор бригаданинг дала шийпонига тўпландилар. Колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Қозоқов Мактубни ўқиб берди. Колхозчилар бу Мактубда август ойида ғўзани парвариш қилиш юзасидан белгиланган тадбирларни тўла ма'қулладилар.

Сўзга чиққан стахановчи кетманчи ўртоқ Саломат Тиллабоева бундай деди.

— Бизнинг колхозимиз ҳар йили ҳам пахта тайёрлаш планини ошириб бажармоқда. Биз бунга август ойида ғўза парваришини тўхтовсиз давом эттириш орқасида эришмоқдамиз. Мен Мактубга жавобан, ўз бригадамиз колхозчилари номидан ғўза парваришини яна 25—30 кун давом эттиришга сўз бераман ва август ойида камида 60 меҳнат куни ишлайман.

Йиғилиш қатнашчилари колхоз бўйича 419 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан камида 45 центнер ҳосил етиштириш мажбуриятини олдилар. Бунинг учун август ойида ҳамма ердаги ғўзани яна икки марта парвариш қилиш зарур топилди ва буни тўла амалга ошириш учун тегишли тадбирлар белгиланди.

Охунбобоев қишлоқ советидаги Дзержинский номли колхоз а'золари ҳамма пахта майдонида мўл ҳосил етиштириш блан, илгариги олинган мажбуриятдаги 30 центнерга қўшимча равишда яна камида 2 центнердан пахта етиштиришга қарор қилдилар.

Мактуб муҳокама қилингандан кейин бригада ва звеноларда ғўзани чопиш, культивация қилиш ва суғориш ишлари янада кучайиб кетди.

С. ОТАЖОНОВ.

ГЕКТАРИДАН 100 ЦЕНТНЕР ПАХТА ЕТИШТИРАМИЗ

Бизнинг звеномиз ўтган йили 7 гектар ернинг ҳар гектаридан 64,7 центнердан пахта топширганлиги учун СССР Олий Совети Президиуми менга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини берди. Бу юксак унвон бизни бу йил пахтадан яна ҳам юқори ҳосил етиштиришга илҳомлантирди. Биз 7 гектар ернинг ҳар гектаридан 100 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаётирмиз. Ҳозиргача звеномизнинг ғўзалари олти марта культивация ва беш марта чопиқдан чиқарилди. Ҳарбир суғориш олдидан ғўзаларни қўшимча озиқлантирдик.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг август ойида ҳосилга ҳосил қўшиш тўғрисидаги Мактубига жавобан, ғўзамизни яна икки марта парвариш қилиб, ҳосилни тўла сақлаб қолиш блан ўз устимизга олган мажбуриятимизни албатта бажарамиз.

Дурдипошша ЕҚУБОВА.
Хоразм область, Қўшкўпир районидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Фарғонанинг илғор кишилари

Қува — Фарғона областининг юқори ҳосилли райони. Бўрсилдоқ унумдор ерларда етиштирилаётган мўл ҳосил минглларча колхозчи ва тракторчи йил бошидан буён қилган фидокорона меҳнатнинг самарасидир. «Социализм» колхозининг кенг далаларида «Универсал»лар ғўза қаторлари оралаб кезмоқда. Атрофи тут дарахтлари блан ўралган кичик участкаларда от культиваторлари ғўза қатор-ораларини юмшатмоқда.

Куйбишев номли колхозда юзцентнерчилик ҳаракатининг қатнашчиси ўртоқ Қосим Муҳиддинов эгат тепасида бутун далага ғурур блан кўз ташлайди. У, пахта далаларида қилинган ҳалол меҳнат қандай яхши натижалар бераётганлигини фахр блан ҳикоя қилади:

— Биз мўл ҳосил етиштиришга қат'ий бел боғладик. Ҳар гектар ердан 100 центнердан ҳосил олиш тўғрисидаги умид ва орзумиз рўёбга чиқаётганлигини ҳарбир қаторда, ҳарбир туп ғўзада кўраётирмиз. Ғўзаларимиз беш марта чуқур чопиқ ва 6 марта культивациядан чиқарилди, қондириб суғордик, озиқлантирдик. Лекин бу ҳали ишимиз охирига етди деган гап эмас. Биз битта ҳам шона, битта ҳам гулни нобуд қилмай тўла сақлаб қоламиз ва ҳосил етилгунча даладан кетмаймиз.

Тунда ариқ ёқалаб юрган, қўлига фонарь ушлаб эгат бошига най ўрнатаётган, чим босаётган сувчиларни кўрдик. «Қизил кетман» колхозининг сувчиси ўртоқ Холхўжаев ойдин кечада ўз участкасини икки марта айланиб чиқди, у этакдаги ғўзаларни кечаси блан қондириб суғорди.

— Мен, — дейди ўртоқ Холхўжаев, — колхоз тузилгандан буён сувчилик қиламан. Бир вақтлар колхоз ерини бирнеча сувчи биргалашиб суғорар эди. Мен энди суғорувчигина эмасман, балки 16 гектар ернинг ҳосили учун ҳам жавобгарман.

Биз бу йил кўкламда қўриқ очиб чигит экдик. Бу ернинг бир қисми қумлоқ, бир қисми тошлоқ, яна бир қисми эса қаттиқ тупроқдир. Бунинг устига, ер паст-баланд. Мен кўп йиллик тажрибамни ишга солиб, бу ерларни табақалаб суғормоқдаман. Тўқай ернинг мижозига тўла тушуниб етганимиз йўқ. Андаккина бепарволик қилинса, шу чоққача тўпланган ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлиши мумкин. Шунинг учун мен ғўза пайкалларини жуда синчиклаб текшириб, сувни эҳтиётлик блан най орқали қўяман.

Олтиариқ районидаги қаҳрамонлар қишлоғининг далаларидаги ғўзалар мўл ҳосил учун умумхалқ курашининг бир рамзи бўлиб кўзга ташланади.

Мана, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Тўти Қулбекова бошлиқ звенонинг ҳосилга кирган ғўзалари. Қардош Озарбайжон пахтакорлари худди шу звенонинг пайкалига келиб, қаҳрамон қизга:

— Ишингизга қойилмиз. Ҳозирданоқ ҳар гектар ерингизда 60 центнер ҳосил бор, — деган эдилар.

Шунда ўртоқ Қулбекова севинди. Лекин номус кучи ва ундаги марраға етиш учун бўлган интилиш, ғалабага бўлган ишонч янада зўрайди. У кўнглидан кечирди: «Ҳали 40 центнер бор! Ҳосилнинг тақдири шу кеча-кундузда ҳал бўлади. Кечани кундузга, кундузни кечага улаб ишла!».

Тошлоқ районидаги Юсупов номли колхознинг кўпгина участкаларидаги ғўзалар чеканка қилинганига бирнеча кун бўлди. Ўртоқ Пўлатов бошлиқ бригаданинг ғўзалари чеканка қилингандан кейин, ҳосили яна кўпаябошлади. Ҳосил шохларида кўсак шодалари тобора кўпроқ тизилмоқда ва етилмоқда.

— Бу йил, — дейди бригада бошлиғи ўртоқ Пўлатов, — ғўзамиз ўтган йиллардагига қараганда 20 кун илгари ҳосилга кирди. Узоғи блан 20 августда пахта теримига тушамиз. Лекин қанча кўп ишласак, вақтни ғанимат билсак, ғўза парваришини давом эттирсак, мўлжалдагидан янада кўпроқ ҳосил олишимиз турган гап. Биз ғўзамизни то ҳосил етилгунча парвариш қиламиз.

Водил районидаги «Электр» колхозининг даласида бўлганимизда, ер бошига чуқур қазилиб қўйилганини кўрдик. Кекса тажрибакор пахта устаси Карим ота чуқурларга гўнг тўлдириб, ўз звеносида ғўзаларга «шарбат» оқизмоқда.

Ҳозир ғўзани мўл ҳосил олдиришда энг мас'улиятли пайт. Фарғонанинг илғор пахтакорлари шу кунларнинг ҳарбир соати, ҳарбир минутини ғанимат биладилар. Улар ҳосилнинг тақдири шу кеча-кундузда ҳал бўлишини, янада зўр ғайрат блан меҳнат қилса ғалаба қўлга киритилишини жуда яхши тушунадилар.

Фарғона районидаги «Еш Ленинчи» колхозининг раиси ўртоқ Холмат Тожибоев яқинда Тошкентда бўлиб ўтган республика тажрибакорлари кенгашида бундай деган эди:

— Агротехника фани ва илғор пахта усталарининг тажрибаси асосида ғўзани ҳосил тўплаш даврида ва август ойи ичида тўхтовсиз парвариш қилсак, пахта ҳосилини ошириб, ўз мажбуриятимизни бажаришимиз шубҳасиздир.

Ўртоқ Тожибоев ана шу сўзига амал қилиб, ҳозир ўз колхозида ҳосил учун курашни янада кучайтириш учун бутун колхоз активлари блан бамаслаҳат иш олиб бормоқда. Колхознинг 275 гектар ерида кутилгандан ҳам ортиқ ҳосил етилаётир. Лекин колхозчилар бу блан кифояланиб қолмасдан, ҳосилга яна ҳосил қўшиш учун чопиқ, культивация ва суғоришни узлуксиз давом эттирмоқдалар.

Пахтадан юқори ҳосил олиш юзасидан Ватан олдидаги, севикли йўлбошчимиз ўртоқ Сталин олдидаги шарафли бурчни бажариш учун фидокорона меҳнат қилаётган бундай илғор кишилар Фарғона областининг ҳарбир районида юзларча ҳисобланади.

Фарғона областининг колхозчилари, тракторчилари ва барча қишлоқ хўжалик ходимлари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг мактубини зўр қониқиш блан кутиб олиб, унда белгиланган тадбирларни бирдамлик блан амалга оширишга киришдилар. Улар ғўзани парвариш қилишда анчагина хатоликларга йўл қўйилганлигини аниқладилар ва бу камчиликларни битириш учун бутун кучларини сафарбар этмоқдалар. Пахтакорлар ҳарбир туп ғўзани меҳр блан парвариш қилиб, шонани гулга, гулларни кўсакка айлантирмоқдалар, пахтани ўтган йилдагига қараганда камида 20—25 кун эртароқ етилтириб олиш учун далада социалистик мусобақани тобора кучайтирмоқдалар.

Х. ЕДГОРОВ.
Ҳ. НУ'МОНОВ.
Х. ИКРОМОВ.

ТАЛАБГА МУВОФИҚ ИШЛАЙМИЗ

САМАРҚАНД. («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Пойариқ районидаги Куйбишев номли колхоз а'золари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг ғўза парваришидаги камчиликларни тугатиш, ҳосилга ҳосил қўшиш учун янада фидокорона меҳнат қилишга чақирган Мактубини зўр қониқиш блан муҳокама қилдилар.

Колхоз правлениеси, бошланғич партия ташкилоти блан биргаликда, Мактубда белгиланган тадбирларни амалга ошириш ҳақида барча бригада ва звеноларда суҳбатлар ўтказди. Колхозчилар партия ва ҳукумат чақириғига жавобан, август ойи ичида ҳосилга ҳосил қўшиш учун стахановча вахта э'лон қилдилар.

Ғўза парваришида олдинда бораётган, ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаётган бригада бошлиғи ўртоқ Раҳмонқул Момоев бундай деди:

— Бригадамиз 37 гектар ердаги ғўзани беш марта чуқур чопиқ ва олти марта культивациядан чиқарди. Ҳамма ғўза икки марта озиқлантирилди. Биз партия ва ҳукуматимиз талаб қилгандай ишлаб, ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш учун ҳамма ердаги ғўзани икки марта, 12 гектар ердаги яхши ҳосил олмаган ғўзаларимизни уч марта парвариш қиламиз ва қўшимча озиқлантирамиз.

Колхоз правлениеси август ойида 180 гектар ердаги ғўзани икки марта ва 55 гектар ердаги паст ғўзани уч марта парвариш қилиш тадбирларини белгилади.

Ғўза парваришини янада кучайтириш мақсадида ҳозир ишлаб турган 234 колхозчидан ташқари, қўшимча равишда 24 киши дала ишларига тортилди. Чеканкани сифатли қилиб ўтказиш бригада бошлиқларига ва ҳосилот совети раисига юклатилди. Ғўзанинг аҳволига ва сувга бўлган талабига қараб суғориш тадбирлари белгиланди. Ҳамма ғўза майдонларини текшириб, ҳашарот пайдо бўлган жойларда унга қарши кураш чоралари кўрилди.

Шунингдек, Пастдарғом районидаги «Комсомол», Оқдарё районидаги Ленин номли ва областьнинг бошқа районларидаги колхозларда ҳам партия ва ҳукуматимизнинг ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш ва август ойида ҳосилга ҳосил қўшиш юзасидан белгилаган тадбирларини амалга ошириш учун барча куч ва имкониятларни сафарбар қилиш, шона, гул ва кўсакларни тўла сақлаб қолиш, ҳосилга ҳосил қўшиш учун янги мажбуриятлар олинмоқда.

Мактуб э'лон қилинган газеталар келиши блан Чархин, Пастдарғом, Пойариқ ва бошқа районлардаги колхозларда йиғилишлар бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда колхозчилар, тракторчилар ғўза парваришини кучайтириш, партия ва ҳукуматнинг чақириғи асосида август ойида ҳосилга ҳосил қўшиш учун курашга якдиллик блан қўшилмоқдалар.

ҚУРИЯДАГИ ВОҚИАЛАР

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТИ

ПХЕНЬЯН, 1 август. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 1 август эрта блан қуйидагиларни билдирди:

Халқ армиясининг қисмлари барча фронтларда америка қўшинларининг қисмларига қарши шиддатли жангларни давом эттирдилар.

Халқ армиясининг Шимолий Кенсан вилоятида Ечхонь (Рейсен) томонида ҳужум қилаётган қисмлари америка қўшинларининг қаттиқ қаршилик кўрсатган қисмларини қириб ташлаб, 31 июльда Ечхоньни тамомила озод қилдилар.

Халқ армиясининг қисмлари Ечхоньни озод қилиш учун олиб борилган жангларда асирлар олдилар ва кўп ўлжа қўлга туширдилар.

ПХЕНЬЯН, 1 август. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг бош қўмондонлиги бугун кечқурун қуйидагиларни билдирди:

Халқ армиясининг қисмлари барча фронтларда америка қўшинларига қарши шиддатли жангларни давом эттирдилар.

Америка қўшинлари тинч районлар, шаҳар ва қишлоқларни ваҳшийларча бомбардимон қилмоқдалар ва ўққа тутмоқдалар.

Душманнинг ҳарбий кемалари, шу жумладан крейсерлари ғарбий қирғоққа атака қилдилар ва Чходо (Сето) оролида аҳоли яшайдиган районларни бетартиб ўққа тутдилар. 31 июльда шарқий қирғоқда душман Янь Ян (Дзйойо) яқинида жойлашган қишлоқларни тўплардан бетартиб ўққа тутди. Бунинг натижасида кўпгина уй, касалхона, мактаблар, маданий-оқартув муассасалари ва бошқа муассасалар вайрон бўлди. Тинч аҳоли ўртасида ўлган ва ярадор бўлганлар кўп.

31 июльда Халқ армиясининг қисмлари Американинг уч аэропланини уриб туширдилар.

ҚУРИЯДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИГА ДОИР

НЬЮ-ЙОРК, 1 август. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс», «Нью-Йорк геральд трибюн» ва «Дейли миррор» газеталари эрталабки сонларининг биринчи саҳифаларида Қуриядаги уруш ҳаракатлари тўғрисида хабарлар босилган. Газеталар Шимолий Қурия қўшинлари кенг фронтда ҳужум қилаётганликларини таъкидлайдилар.

ЛОНДОН, 1 август. (ТАСС). Рейтер агентлигининг Токиодаги мухбири билдиради: Макартур штаби америка денгиз пиёда аскарларининг биринчи қисмлари бугун тушдан кейин Жанубий Қурия портига келганлигини эълон қилди.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯДА ХАЛҚ КОМИТЕТЛАРИНИ САЙЛАШ

ПХЕНЬЯН, 1 август. (ТАСС). Пхеньян радиоси билдиради: Жанубий Қуриянинг озод қилинган районларида Халқ комитетлари сайлови умумхалқ тантанасига айланди. 29 июльда Кенги вилоятида 1.101 қишлоқ Халқ комитети ва 133 волость Халқ комитетига сайловлар тамом бўлди.

Хванхэ вилоятининг озод қилинган қисмида ва Канвон вилоятининг жанубий қисмида волость ва қишлоқ Халқ комитетларига сайловлар тамомланди.

Кохян уездида 95 қишлоқ Халқ комитетига 549 киши сайланди. Булардан 82 таси ишчи, 423 таси деҳқон, 17 таси хизматчи, 2 таси савдогар, 1 таси корхона эгаси ва ҳоказо.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯДА ЕР ИСЛОҲОТИ ЎТКАЗИШГА ТАЙЁРГАРЛИК

ПХЕНЬЯН, 1 август. (ТАСС). Жанубий Қуриянинг озод қилинган районларидаги деҳқонлар ер ислоҳоти ўтказишга зўр хурсандчилик блан тайёрланмоқдалар. Кенги вилоятининг ҳамма қишлоқларида ва Канвон ҳамда Хванхэ вилоятларининг жанубий қисмида батраклар, кам ерли ва ерсиз деҳқонларнинг йиғилишлари бўлди. Бу йиғилишларда ерларни тақсимловчи қишлоқ комитетлари тузилди.

Комитетлар мусодара қилиниши лозим бўлган ерларни — америка империалистларининг, помешчикларнинг ва шу сингариларнинг ерларини зўр бериб ҳисобга олишга киришдилар. Шу блан бирга қишлоқ комитетлари ер оладиган батраклар, кам ерли ва ерсиз деҳқонларнинг рўйхатларини тузмоқдалар. Ерлар 1 августдан бошлаб деҳқонлар ўртасида тақсим қилинабошлайди.

ҚУРИЯ ХАЛҚИНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК ҲАРАКАТИ

ПХЕНЬЯН, 1 август. (ТАСС). Қурия аҳолисининг ҳамма табақалари Халқ армиясининг ҳужумига мадад бериб, янги танклар ва аэропланлар қуриш фондига ўз омонат пулларини топширмоқдалар. Вонсан (Гензан) районидаги Тянмендон қишлоғининг деҳқонлари фронтга танк ва аэроплан юборишга қарор қилдилар.

Шимолий Пхеньян вилоятидаги Енчёнда бўлиб ўтган йиғилишда аэроплан қуриш учун маблағ тўпланди. Жанубий Хамген вилоятининг ватанпарварлари аэроплан ва танклар қуриш фондига 18 миллион вон, Хванхэ вилоятининг савдогарлари ва корхона эгалари 2 миллион 646 минг вон маблағ бердилар. Аэроплан ва танклар қуриш фондига маблағ тўплаш ҳамма жойда давом этмоқда.

МАЛИКНИНГ ТРЮГВЕ ЛИГА МАКТУБИ

НЬЮ-ЙОРК, 1 август. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг секретариати матбуот вакилларига қуйидагиларни билдирди: Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари Трюгве Ли Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги совет вакили Я. А. Маликдан мактуб олди. 31 июльда ёзилган бу мактубда Хавфсизлик Советининг 1 августда бўладиган мажлисининг кун тартиби маълум қилинади. СССР вакили Хавфсизлик Совети аъзоларига қуйидагиларни маълум қилишни сўради:

«Советнинг мажлиси 1 август соат 15 га (Нью-Йорк вақти блан.—**Редакция**) белгиланади.

Мажлиснинг кун тартиби қуйидагича:

1. Кун тартибини тасдиқлаш.
2. Хитой Халқ республикаси Марказий ҳукуматнинг вакилини Хитой вакили деб таниш.
3. Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш».

ҚУРИЯ ХАЛҚИНИ ҲИМОЯ ҚИЛМОҚДАЛАР

ДЕҲЛИ, 1 август. (ТАСС). Деҳлидаги тараққийпарвар ташкилот ва газеталардан 17 тасининг вакиллари Ҳиндистон парламентининг аъзоларига мурожаат қилиб, уларни Қурия халқининг қаҳрамонона миллий-озодлик курашини қувватлашга ва Қуриядаги америка ҳарбий интервенциясини қоралашга чақирдилар.

Мурожаатда бундай дейилади: «Ҳиндистон халқлари империалистик интервенцияга қарши курашаётган Қурия, Хитой, Вьетнам ва бошқа мамлакатларнинг халқларига хайрихоҳдирлар. Бу хайрихоҳлик кўпгина ташкилотларнинг баёнотларида жуда аниқ ифода қилинган. Узоқ вақтдан буён империалистлар зулми остида жафо чекиб келаётган Ҳиндистон халқлари барча халқларнинг озод бўлишини астойдил истайдилар».

Румыния халқ хўжалиги виставкаси

1 августда Москвада, Горький номидаги Марказий маданият ва истироҳат боғида Румыния халқ хўжалиги виставкаси очилди.

Виставканинг бош павильони олдидаги майдонда саноат, савдо ва хўжалик органларининг, пойтахт жамоат ташкилотларининг вакиллари, фан, адабиёт, санъат арбоблари, шунингдек дипломатия корпусининг аъзолари йиғилдилар. Майдон Румыния халқ республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари блан безатилган эди.

Виставкани Румыния халқ республикасининг ташқи савдо министри Бирлэдяну жаноблари очди. Бирлэдяну жаноблари ўз нутқида бу виставкани очишдан мақсад озод қилинган румин халқининг меҳнат соҳасида эришган муваффақиятларини совет кишиларига кўрсатиш эканлигини айтди.

— Румыния республикасининг меҳнаткашлари уруш етказган жароҳатларни улуғ социализм мамлакати — Совет Иттифоқининг ёрдами блан даволай олди,—деди ўз нутқида Бирлэдяну жаноблари. — Совет Иттифоқининг ҳартарафлама қилган қимматли ёрдами Румынияда илгари маълум бўлмаган маҳсулот хилларини ишлаб чиқариш имкониятини берди. Озод қилинган халқимизнинг меҳнат соҳасида эришган муваффақиятлари ва Совет Иттифоқининг самимий ёрдами мамлакатимиз халқ хўжалигини социалистик асосда янада муваффақият блан ривожлантиришнинг мустаҳкам гаровидир.

Бирлэдяну жаноблари ўз нутқининг охирида улуғ Совет халқига, Совет ҳукуматига ва румин халқининг энг яхши дўсти улуғ Сталинга румин халқининг миннатдорчилигини ва муҳаббатини изҳор қилди.

Оркестр Румыния халқ республикаси ва Совет Иттифоқи давлат гимнларини ижро этади. Румыния республикасининг элчиси бош павильон эшигидаги лентани қирқади.

Меҳмонлар виставка экспонатларини жуда қизиқиб томоша қиладилар. Виставкада бирнеча ўн минглаб экспонат бор. Экспонатлар деярлик 3,5 минг квадрат метр майдонни ишғол қилган икки павильонда жойлаштирилган.

Бош павильон олдида Румыния меҳнаткашларини тасвирловчи катта ҳайкаллар қўйилган. Бу павильонда асосан оғир саноат маҳсулоти кўрсатилади. Жуда кўп стендлар Румынияни саноатлаштириш тобора кучаётганлигини ва Румыния халқ хўжалиги социализм қуриш томонига қатъий бурилганлигини кўрсатадилар.

Бош павильонда катта Дунай—Қора денгиз канали қурилишининг бориши, темир йўл ва автомобиль йўлларининг ўсиши, паровоз ва вагонларнинг кўпайиши кўрсатилган.

Виставканинг қишлоқ хўжалик бўлими бой ва рангба-рангдир. Бу бўлимда коллективлаштириш йўлига кираётган қишлоқ хўжалигининг техникаси ўсганлиги, маҳсулоти ошганлиги акс эттирилган.

Павильон ташқарисида ўрнатилган 45 метрли нефть вишкаси томошабинларнинг эътиборини жалб қилади. Вишканинг пармалаш ускуналари ишлаб турибди. Очиқ ҳавода бошқа кўпгина катта машиналар — тракторлар, комбайнлар, электр машиналари ва бошқалар ҳам турибди.

Иккинчи павильонда румин халқининг кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш соҳасида эришган муваффақиятларини кўрсатучи экспонатлар тўпланган.

Халқ хўжалигининг кустарчилик саноати ишлаб чиқарган моллар қизиқтирарлидир.

Виставка Румыния халқ республикаси меҳнаткашларининг моддий аҳволи тобора яхшиланаётганлигини ва маданий савияси юксалаётганлигини яққол кўрсатади.

Виставка 20 августгача очиқ бўлади. (ТАСС).

БЕЛЬГИЯДА АҲВОЛ

Льежда баррикада жанглари. Ўнг социалистларнинг хоинлиги

ГААГА, 1 август. (ТАСС). «Де фолькскрант» газетасининг мухбири Льеждан (Бельгия) хабар беради: Льеж шаҳар кўчаларида ишчилар баррикадалар қуриб, полицияга ва аскарларга қарши жанг қилмоқдалар. Льеж ишчилари тош ва ёнилғи қуйилган шишалар блан қуролланганлар. Меҳнаткашлар бирнеча полиция қоровулини қуролсизлантирдилар.

Ҳамма магазинлар, кафе, ресторанлар ёпилган.

Ғарбий Германиядан чақириб келтирилган Бельгия аскарлари банкларни, радио ва электр станцияларни қўриқлаб турибдилар.

Полиция ишчиларга қарши кўздан ёш оқизадиган газ ва милтиқларни ишлатмоқда.

Хабарларга кўра, бугун Шарлеруадан 25.000 дан ортиқ ишчи Брюссельга жўнаб кетган. Ишчилар йўлда учраган полиция ғовларини улоқтириб ташлаб, Брюссельга юришни давом эттирмоқдалар.

ГААГА, 1 август. (ТАСС). Бельгияда чиқадиган «Драпо руж» газетаси ёзади: Бельгия маъмурлари Льеж меҳнаткашларидан ўч олиш учун Ғарбий Германиядаги Бельгия солдатлари батальонини чақириб олдилар. Лекин солдатлар ишчиларга қарши курашишдан бош тортдилар ва қуролларини Маас дарёсига ташладилар.

«Де Ваархейд» газетасининг Брюсселда меҳнаткашлар намойишини кузатиб турган мухбири хабар беради: намойиш қатнашчилари шаҳар кўчаларидан ўтганларида «Йўқолсин фашистлар! Леопольд дорга осилсин!» деб қичқирдилар.

Бельгия ишчилари Льеж ва Брюссель кўчаларини қонга белаган полиция ва аскарларнинг йиртқичликлари муносабати блан ғазаб ва нафратларини билдирмоқдалар. Ишчилар «америка қурол-яроғи Бельгияга ана шунинг учун келтирилибди» дейдилар нафрат блан.

Газетанинг хабарига кўра, ишчилар Брюсселдаги қуролли тўқнашувларда полиция ходимларини бирнеча марта қочиб кетишга мажбур этганлар.

Отлиқ жандармерия, америка машиналарига тушган полиция агентлари намойишчилар колонналарига ҳужум қилиб, калтак, қилич ва милтиқларни ишга солганлар.

Голландия радиоси эшитдирган хабарга кўра, эрта саҳарда меҳнаткашларнинг Брюссельга юриши бошланган. Мамлакатнинг ҳамма томонларидан ўн минглардча меҳнаткашлар пойтахтга келмоқдалар. Улар корольнинг тахтдан воз кечишини, реакцияни жиловлаб қўйишни, ишчилар синфининг турмушини яхшилашни талаб қилмоқдалар.

«Де Ваархейд» газетасининг мухбири Льежда қамал ҳолати эълон қилинганлигини хабар беради. Шаҳар полиция ва қўшинлар блан лиқ тўлган. Кўчаларда танклар қатнаб туради.

Бельгия коммунистлар партияси барча меҳнаткашларга мурожаат қилиб, уларни мамлакатда фашистлар диктатураси ўрнатилишига йўл қўймаслик учун «Бельгиядаги барча тараққийпарвар кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашга» чақирди.

Мухбирнинг хабар беришича, мамлакатнинг кўп шаҳарларида ишчилар — коммунистлар ва социалистлар Бельгиянинг порлоқ истиқболи учун биргалашиб курашмоқдалар.

ПАРИЖ, 1 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги Брюсселдан олиб хабар беради: узоқ давом этган музокаралардан кейин король, ҳукумат ва уч «традицион» партия (социал-христианлар, социалистлар ва либераллар партиялари) ўзаро битимга келдилар.

Франс Пресс агентлиги хабар беради: корольнинг Бельгияда подшолик қилишини тақиқлаган қонунни бекор қилдиришга муваффақ бўлган социал-христианлар партиясининг «асири» бўлиб қолган «король тахтдан воз кечишга рози бўлмади. Социалистлар корольнинг тахтдан воз кечишини истаган эдилар; аммо король ўз ҳуқуқларини валиаҳд бўлган ўғлига топширишга рози бўлди. Бу ҳолда король аввалгича давлатнинг бошлиғи бўлиб қолади. Ҳозирги аҳвол ҳарбир партияни ён беришга мажбур этди: социалистлар корольнинг ўз ҳуқуқларини шаҳзода Бодуэнга топширишига эндиликда қарши эмаслар. Социал-христианлар партияси ҳам бу қарорга қўшилмоқда».

ПАРИЖ, 1 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги билдиради: Брюсселда «Король масаласининг ҳал этилганлиги тўғрисида» ахборот эълон қилинди.

Король Леопольд қароргоҳи ва Бельгия бош министрининг маҳкамаси қуйидагиларни билдирдилар: Леопольд ҳукуматга ва парламентга ўз ҳуқуқларини ўғли шаҳзода Бодуэнга топширишини таъминлайдиган қонун қабул қилишни таклиф этди. Леопольд апрель ойидаги мактубида ҳам шуни таклиф этган эди.

Ахборотдан маълум бўлишича, король ҳуқуқларининг Бодуэнга топширилиши «валиаҳд шаҳзоданинг балоғатга етгандан кейин тахтга ўтиришини таъминлайдиган қарор чиқариш йўлидаги бир қадамдир».

Франс Пресс агентлигининг бошқа бир хабарида, король Леопольд ўз ўғли балоғатга етгунча давлатнинг бошлиғи ҳисобланади, валиаҳд 1951 йил 7 сентябрьда король бўлади, дейилади.

ПАРИЖ, 1 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги Брюсселдан олиб хабар беради: Бельгия меҳнаткашлари умумий уюшмасининг раҳбарлари «иш ташлаган ишчиларнинг Брюссельга юришини» бекор қилдилар.

ПАРИЖ, 1 август. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг Брюсселдан олиб берган хабарига қараганда, социалистлар партиясининг раиси Макс Бюзе, «иш ташлаган ишчиларнинг Брюссельга юришини бекор қиладиган вақт ўтиб кетди» деган. Агентликнинг хабарига кўра, Бюзе маъмурларга мурожаат қилиб, улардан жандармларга «шафқатсиз ҳаракат қилмасликни тавсия этингиз» деб сўрамоқчи.

ПАРИЖ, 1 август. (ТАСС). Бугун француз газеталарида босилган хабарларга қараганда, Франция блан чегарадош районлардаги Бельгия темирйўлчилари 31 июльда иш ташлаганликлари сабабли Франция блан Бельгия ўртасида темир йўл ҳаракати бутунлай тўхтаб қолган.

ЛОНДОН, 1 август. (ТАСС). Лондон радиоси билдиради: инглиз мухбирларининг Бельгия пойтахтидан хабар беришларига қараганда, бутун мамлакатда «Брюссельга юриш» қилиш учун тайёргарлик давом этмоқда. 31 июльда тушдан кейин Шарлеруадан 30 минг ишчи Брюссельга қараб йўл олган. Бельгиянинг бошқа шаҳарларида «Брюссельга қилинадиган юриш»да қатнашиш ниятида бўлган ишчиларнинг группалари тўпланмоқда.

Полиция ва аскарлар намойишчиларнинг йўлини тўсиш мақсадида, Брюссельга олиб борадиган барча тош йўлларда ғов қурмоқдалар.

ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИ ЭРОН ЖАМИЯТИ РАИСИНИНГ БАЁНОТИ

ТЕҲРОН, 1 август. (ТАСС). «Мустаҳкам» газетаси тинчлик тарафдорлари Эрон жамияти раиси Бехар (Малижошшоар) нинг Теҳрондаги баъзи газеталарнинг муҳаррирлари ва мухбирлари блан қилган суҳбатини босиб чиқарди.

Бехар тинчлик тарафдорлари Эрон жамиятини тузиш тўғрисидаги масалага тўхталиб бундай деди: «Йирик капиталистик мамлакатларнинг ҳукуматлари янги уруш очишга тайёргарлик кўрмоқдалар. Биз ана шу янги урушнинг олдини олиш мақсадида, шунингдек ҳар куни авж олаётган ҳарбий пропагандага йўл қўймаслик мақсадида бу жамиятни тузишга қарор қилдик».

Бехар, тинчлик тарафдорлари Эрон жамияти Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг секретариатига мактуб юбориб, бу Комитетга қўшилганлигини маълум қилди, деди Сўнгра Бехар матбуот вакилларига бундай деди: эронли ҳарбир киши, ўз эътиқодларидан қатъий назар, бу жамиятга аъзо бўлаолади. Жамият Эроннинг ҳамма қисмида тинчликни ҳимоя қилиш тўғрисидаги Мурожаатга имзо тўплайди.

«Биз, — деди Бехар,—яшашни истаётганлигимизни, ўз болаларимизни севганлигимизни ва ҳечқачон тўп еми бўлмаслигимизни ҳаммага маълум қиламиз».

Бехар Эрондаги аҳвол тўғрисида берилган саволга жавоб қайтариб бундай деди: «Уруш олови ёқувчиларнинг Эрондаги фитналарига зарба бериш учун қўлимиздан келган ҳамма чорани кўрамиз ва уруш пропагандасининг авж олдирилишига қарши курашиш учун ҳамма зарур тадбирларни амалга оширамиз, албатта. Биз, мамлакатимизнинг уруш майдонига айлантирилишини кутиб қўл қовиштириб турмаймиз».

Гаагада ғарбий иттифоқ мамлакатларининг ҳарбий кенгаши

ГААГА, 1 август. (ТАСС). Бугун Гаагада Ғарбий иттифоқ маслаҳат совети деб аталган советнинг маҳфий кенгаши бошланди. Кенгашда Англия, Франция, Бельгия, Голландия ва Люксембург ташқи ишлар министрлари қатнашмоқда.

«Де фолькскрант» газетасининг хабаридан маълум бўлишича, кенгашда ҳарбий масалалар кўрилади. Жумладан Ғарбий Европа мамлакатларини қуроллантириш учун «тезроқ маблағ ажратиш» планлари тасдиқланади.

Франция ташқи ишлар министри Шуман «Де фолькскрант» газетасининг мухбирига, министрлар Қурия масаласини ҳам кўрсалар керак, деган.

МАКАРТУР БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 1 август. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентлигининг Токиодаги мухбири хабар беради: Генерал Макартур Тайван (Формоза) дан Токиога қайтиб келгач қилган расмий баёнотида америка қуролли кучлари блан гоминдан тўдаси кучларидан «ўзаро келишиб самарали фойдаланиш» тўғрисида бир фикрга келганлигини айтди.

Румынияда бир гуруҳ жосуслар ва хоинлар устидан суд бошланди

БУХАРЕСТ, 1 август. (ТАСС). Бугун Бухарестда ҳарбий трибуналда бир гуруҳ жосус ва хоинлар устидан, яъни фашист Тито тўдаси агентлари устидан суд бошланди.

Қора курсида 12 киши ўтирибди. Ҳамма айбдорлар серблар бўлиб, шундан тўрттаси Югославия граждани, бошқалари Румыния халқ республикаси гражданларидир.

Айбдор Бошко Латич—Бухарестдаги Югославия элчихонасининг собиқ матбуот атташеси ўринбосаридир; Никола Медич эса—УДБ (титочилар охранкаси) нинг младший лейтенанти, Бухарестдаги Югославия элчихонасининг ходимидир.

Эрталабки мажлисда мазкур кишиларнинг иши юзасидан айбнома ўқиб эшитдирилди, улар Румыния халқ республикасига хиёнат қилишда ва унга қарши жосуслик ишлари блан шуғулланишда айбланадилар.

ХИТОЙ ХАЛҚ-ОЗОДЛИК АРМИЯСИНИНГ 23 ЙИЛЛИГИ

ПЕКИН, 1 август. (ТАСС). Бугун ҳамма марказий газеталар Хитой Халқ-озодлик армиясининг 23 йиллигини нишонламоқдалар. Газеталар биринчи саҳифаларида Мао Цзе-дун ва Чжу-Дэ портретларини босиб чиқардилар.

«Гуанминжибао» газетаси Хитой Халқ-озодлик армиясининг 23 йиллигига бағишланган мақоласида бундай деб ёзади: Халқ-озодлик армияси шахсий составининг қарийб 90 проценти ишчилар ва деҳқонлардан, 10 процентга яқини зиёлилардан иборатдир.

Хитой Халқ-озодлик армияси мислсиз зафарларга эришди, бу зафарлар тарихда ҳечқачон унутилмайди ва одамларнинг хотирасида узоқ вақт сақланади. Аммо Хитой Халқ-озодлик армияси олдида ҳали Тайван (Формоза)ни ва Тибетни озод қилиш учун курашдан иборат жиддий вазифа турибди.

Хитой халқ армиясининг 23 йиллик тарихи халқ қуролли кучлари енгилмас эканлигини ва урушда ҳамиша ғалаба қозонажагини исботлади, аммо империалистларнинг ва тескаричиларнинг қуролли кучлари эса мағлубиятга маҳкумдир.

Биз хитой халқини озодлик армиясини бор кучлари блан қувватлашга чақирамиз, токи бу армия Тайван ва Тибетни озод қилишга яхши тайёрлансин.

ШАНХАЙ, 1 август. (ТАСС). Бугун Шанхайда Халқ-озодлик армиясининг 23 йиллигини нишонлаш юзасидан ҳарбий парад ва Тайван ҳамда Қуриядаги америка агрессиясига қарши катта норозилик намойиши бўлди.

ЧЕХОСЛОВАКИЯДА БЎЛИБ ЎТГАН ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ БУТУН ДУНЁ КИНО ХОДИМЛАРИГА МУРОЖААТИ

ПРАГА, 1 август. (ТАСС). Карлови Варида (Чехословакия) 5-нчи халқаро кинофестиваль блан айни бир вақтда ўтган кенгашда қатнашган тараққийпарвар кинематография арбоблари бутун дунё кино ходимларига қарата мурожаат қабул қилдилар. Мурожаатда бундай дейилади:

«Бутун дунёдаги юз миллионларча эркак ва хотин-қизлар тинчлик ва тараққиёт учун кураш байроғи остида бирлашиб, тинчликни сақлаб қолиш учун курашга ҳамма куч-қувватларини сарфламоқдалар, Стокгольм Мурожаатига қўл қўймоқдалар, бу блан улар уруш оловини ёқувчиларнинг қора ниятларини барбод қилишга тайёр эканликларини билдирмоқдалар.

Тинчлик ва тараққиёт лагери ҳозирги вақтда ҳарқачондагига қараганда ҳам кучлидир. Империалистлар урушга тайёргарлик кўришдан тўғридан-тўғри агрессияга ўтган, ҳозирги вақтда барча софдил ва тараққийпарвар фикрдаги кино ходимлари ҳамда кино танқидчилари тинчлик учун актив курашучилар сафида туришлари ва информация ҳамда кенг халқ оммасини тарбиялашнинг қудратли қуроли бўлган ўз санъатларини, кино санъатини адолат ишига хизмат қилдиришлари керак. 25 мамлакатдаги тараққийпарвар кино ходимлари ва кино танқидчилари 5-нчи халқаро кинофестиваль муносабати блан Карлови Варида тўпланиб, барча мамлакатларнинг кино ходимларига ва айниқса Совет Иттифоқининг кино ходимларига бу фестивальда кўрсатилган фильмлари учун, тинчлик, озодлик ва тараққиётга муҳаббат ҳислари блан тўлган фильмлари учун ўз ташаккурларини изҳор қиладилар.

Биз кино санъатининг алдамчилик қуроли бўлишини ва золимларга хизмат қилишини истамаймиз. Биз кино санъатининг тинчликни ва халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш қуроли бўлишини истаймиз.

Шу кунларда кинонинг энг муҳим вазифаси ҳаққоният ва тинчлик учун курашдир. Тараққийпарвар кучлар агрессорларнинг империалистик мафкураси ва сиёсатига қарши зўр бериб кураш олиб бораётган ҳозирги даврда биронта ҳам софдил кино ходими ва кино танқидчиси четда қололмайди.

Биз бутун дунёдаги кино ходимлари ва кино танқидчиларига мурожаат қилиб, уларни бизлар блан биргалашиб тинчлик учун, янги киши учун, янада тараққий этган инсоният учун курашучиларнинг бирлик фронтини тузишга чақирамиз».

Масъул муҳаррир Ҳ. ҒУЛОМОВ.

Америка Қўшма Штатларида фашизм ҳужуми

Америка Қўшма Штатлари компартияси Миллий комитетининг секретари Холл мақоласи

НЬЮ-ЙОРК, 1 август. (ТАСС). «Дейли уоркер» газетасида Америка компартияси Миллий комитети секретари Холлнинг мақоласи босилиб чиқди. Холл ўз мақоласида, уруш оловини ёқувчилар Америкада фашизм ҳукмронлигини ўрнатмоқчи бўладилар, деб огоҳлантиради. Холл фашизм хавфини дафъ этиш учун жуда кенг бирлик фронти тузишга чақиради.

«Бу—хушёрлик блан қилинган огоҳлантириш ва жиддий чақириқдир, — деб ёзади Холл, — бу инсон ҳуқуқларига ва америка халқининг гражданлик эркинликларига ялпи ҳужум бошлаш юзасидан олиб борилган катта тайёргарликнинг деярлик тамом бўлганлиги ҳақида огоҳлантиришдир».

Холл Қуриядаги америка агрессияси бошлангандан буён фашизм майллари кучайганлиги ҳақида гапириб, қуйидаги фактларни кўрсатади.

Вакиллар палатаси Хоббс қонун лойиҳаси деган лойиҳани маъқуллади, бу қонун лойиҳаси тараққийпарвар руҳдаги ажнабийларни қамоқ лагерьларига олишни ва бошқа жазо чоралари кўришни кўзда тутади.

Ҳукумат раҳбарлари Мундт қонун лойиҳасининг қайта кўриб чиқилган вариантини қувватлашга тайёрдирлар. Бу қонун лойиҳаси ҳақиқатда коммунистлар партиясини тақиқлайди ва америка халқининг демократик ҳуқуқларини бекор қилади.

24 тараққийпарвар арбоб, шу жумладан Америка Қўшма Штатлари компартиясининг бош секретари Деннис вакиллар палатасининг америкага қарши ишларни текширучи комиссиясини «ҳақорат» қилганликлари учун қамаб қўйилдилар. Бу комиссия яна 57 кишини қамоққа олишга уринмоқда.

Трумэн «қўшнининг ўз қўшниси ва ишчининг ўзи блан бирга ишловчи ишчи ҳақида чақимчилик қилишини» истайди.

Конгресс аъзоларининг айтишига ва газеталарнинг ёзишига қараганда, одамларни ялпи тинтиш ва кўплаб қамоққа олишга тайёргарлик кўрилмоқда.

Ёлғон айблар блан суд қилинган 23 негрни ўлим хавфи кутади.

Ишчиларни «назорат» остига олиш мақсадида янги тадбирлар кўрилмоқда. Тинчликни ҳимоя қилиш мактубларини тарқатганликлари учун автомобиль заводларидаги ишчилар ишдан бўшатилмоқда.

Касаба союзларини иш ташлаш ҳуқуқларидан маҳрум қилишни мақсад қилиб қўйган янги планлар тайёрланмоқда.

Мамлакатнинг турли жойларида маҳаллий маъмурлар очиқдан-очиқ террор чораларига ўтмоқдалар.

Қуриядаги америка агрессияси бошлангандан буён сиёсий сабаблар блан 200 дан ортиқ киши қамоққа олинди, деб ёзади Холл. Бирмингам шаҳар идораси бир қонунни маъқуллади. Бу қонунга кўра, коммунистлар блан ёки коммунист деб гумон қилинган кишилар блан муносабатда бўлиш жиноят ҳисобланади. Судлар,—деб ёзади Холл,—«фашист диктатор бўлиш ниятидаги кишиларга хизмат қилишга тез мослашиб бормоқдалар». Айбсиз кишиларни ҳимоя қилиб чиқаётган мард ҳуқуқшуносларга қарши жазо чоралари кўрилмоқда.

Холл коммунистлар демократик ҳуқуқларни ҳимоя қилиш йўлида ғоят фидокорона курашаётганликларини айтиб, сўнгра бундай деб ёзади: «Ҳарнима бўлганда ҳам, партиямиз ўзининг орномусини ва поклигини сақлай олади, тинчлик, тенглик ва социализм ишига хизмат қилишни давом эттираолади».

«Вақт оз қолишига қарамай,—дейди ўз мақоласининг охирида Холл, — ҳарбир цехда, ҳарбир шаҳарда, аҳоли яшаб турган ҳарбир жойда ҳуқуқлар тўғрисидаги қонунни ҳимоя қиладиган халқ комитетлари тузиш фурсати ҳали ўтгани йўқ. Вақт кўп қолган эмас, лекин фашизмга қарши курашиш учун кенг бирлашган халқ-демократик фронти тузиш пайти ҳали ўтгани йўқ... Демократия учун курашга ва мамлакатимизни гитлерчилар йўлидан миллий ҳалокат ва миллий хиёнот сари олиб боришни истаган кишиларга қарши кучли ҳужум бошлаш учун курашга халқни сафарбар қилиш пайти ҳали қўлдан бой берилгани йўқ.

Шундай қатъият блан ва шундай бирлик блан ҳаракат этайликки, америкаликларнинг келгуси авлодлари бизнинг авлодимиз мамлакатимизни нацистлар Германияси халқи бошига тушган фожиадан—фашизмдан қутқазиб қолганлиги тўғрисида фахр блан ҳикоя қилаолсинлар».

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (Пушкин номли парк) — 3 августда **Ғунчалар.**

«РОДИНА» — кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм **Хитой қизлари.**

«ВАТАН» — **Хитой қизлари.**

«НАВОИЙ» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Кунлар ва тунлар.**

«ИСКРА» (қишки) — 3-нчи залда рангдор фильм **Биринчи май**, бошқа залларда **Ажойиб табиатли қиз.**

«ИСКРА» (ёзги) — **Сильва.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 11 дан кеч 9 гача **Хитой қизлари**, кеч соат 9 дан 11 гача **Саҳродаги кўзголон.**

«ХЕВА» — **Хитой қизлари.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Денгизчи қизи.**

«ГЛАВКИНОПРОКАТ»НИНГ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ

республика кинотеатрларида кўрсатиш учун

Кубань казаклари

деган бадиий фильмнинг ўзбек тилига таржима қилинган нусхасини чиқарди.

Бу фильмни Тошкентдаги бадиий ва ҳужжатли фильмлар студияси ўзбек тилига айлантирган.

СССР Маҳсулот тайёрлаш министрлигининг

ТОШКЕНТ УН-ЭЛЕВАТОР ТЕХНИКУМИ

1950-51 ўқув йилига

ЎҚУЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумда қуйидаги мутахассислар:

1) ун заводлари учун крупчатниклар, техника-химия контроли ва лаборатория мудирлари, ун ишлаб чиқариш техниклари ва технологлари;

2) элеваторлар учун директор ўринбосарлари ва лаборатория мудирлари тайёрланади.

1-нчи курсга тўла ва тўлиқсиз ўрта мактабларнинг 7 синфини битирган кишилар қабул қилинади.

Аризалар 1950 йил 10 августгача қабул қилинади.

Техникумнинг адреси: **Тошкент шаҳар, Сельмаш проезди, 3-нчи** уй (4-нчи трамвайнинг ТашМИ ёнидаги остановкаси). Телефон — 36-257.

Чувалачи кўча, 61-нчи уйда турувчи **Али оға Расулевич Мамедовнинг** Вилоят кўча, Тажриба проезд, 28-нчи уйда турувчи Биби Ҳусан қизидан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 1-нчи участка халқ судида кўрилади.

Бешёғоч кўчаси, 9-нчи уйда турувчи **Қўчқор Мақсудовнинг** шу уйда турувчи Раҳима Зуфаровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 81048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 34455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими—31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими—32347. Эълонлар бўлими — 37062. Секретариат — 34780 ва 33469. Коммутатор — 36334.

Р. 04668. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1125.